

آینده پژوهی اتحادیه اروپا

دفتر: مطالعات بنیادین حکومتی

کد موضوعی: ۳۳۰

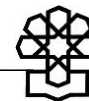
شماره مسلسل: ۱۵۷۸۶

اسفندماه ۱۳۹۶

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۵.....	فصل اول - آینده اتحادیه اروپا.....
۹.....	فصل دوم - آینده پژوهی در اتحادیه اروپا.....
۱۹.....	فصل سوم - چند پروژه و طرح انجام شده توسط اتحادیه اروپا در حوزه آینده پژوهی.....
۳۰.....	نتیجه گیری.....
۳۱.....	منابع و مأخذ.....

آینده پژوهی اتحادیه اروپا

چکیده

استراتژی آینده پژوهی درک کامل چشم‌انداز یک وضعیت خاص و گزینه‌هایی است که پیش‌روی یک تصمیم‌گیرنده است. بحث درباره تصمیم‌گیرندگان موقعیت نظامی، اقتصادی یا سیاسی مهم نیست؛ زیرا مجموعه تصمیم‌گیری نهایی در همه آنها تقریباً یکسان است. قبل از مشخص کردن استراتژی مهمتر آن است که پیش‌بینی و درک مناسبی از خود، دشمنان، زمان و جایی که واقع شده‌ایم داشته باشیم. هنگامی که دانش مناسب و استراتژی برنده را داشته باشیم، می‌توانیم بدون جنگ در مناسبات ملی و جهانی پیروز شویم. این بنیان آینده پژوهی برای کسانی است که در رأس قدرت هستند. آینده پژوهی از دانش‌هایی است که امروزه در غرب عمیقاً مورد توجه محافل دانشگاهیان، قانونگذاران و سیاستگذاران قرار گرفته است. در واقع بشر امروز می‌کوشد تا آینده را از مکانی نامطمئن، اضطراب‌آور و ناشناخته، به مکانی امن و شناخته شده تبدیل کند. اتحادیه اروپا مکان انجام بسیاری از تحقیقات آینده پژوهی بوده و در گسترش این دانش سهم بسزایی داشته است. نگرانی نسبت به آینده این اتحادیه و حفظ ثبات و یکپارچگی آن از دلایل اصلی استقبال از آینده پژوهی است. کمیسیون و پارلمان اتحادیه اروپا شامل دو نهادی است که عمیقاً از آینده پژوهی حمایت می‌کند و در تلاش است تا براساس یافته‌های آن به سیاستگذاری و قانونگذاری بپردازد.

اندیشه آینده فضای مناسبی را برای رشد و گسترش آینده پژوهی در اتحادیه اروپا فراهم کرده است. از نظر سازمانی نیز اتحادیه اروپا عمیقاً فعالیت‌های آینده پژوهی را در ساختار سازمانی خود نهادینه کرده است. فرهنگ کار گروهی دسته‌جمعی حاکم بر اتحادیه در تلاش است تا فعالیت‌های آینده پژوهی را از سطح انفرادی به سطح جمعی، گروهی و سازمانی ارتقا دهد.

دامنه فعالیت‌های آینده پژوهی اتحادیه اروپا گسترده و شامل امور اقتصادی و مالی، نظام حکمرانی، زیست‌محیطی و آب و هوا، آموزشی، بهداشت و ... است.

مقدمه

اتحادیه اروپا مجموعه‌ای از ۲۸ کشور است که تصمیم گرفته‌اند تا از یکسری حقوق و امتیازات خود به نفع اتحادیه‌ای بزرگ‌تر چشم‌پوشی کنند. ۲۸ کشور عضو در چندین دوره زمانی تاریخی به عضویت این اتحادیه پیوسته‌اند. بنابراین امروز اتحادیه اروپا از نظر تعداد اعضا بزرگ‌تر از هر زمان دیگری است. نطفه اولیه اتحادیه اروپا در سال ۱۹۵۸ با تصمیم ۶ کشور بلژیک، هلند، لوکزامبورگ، ایتالیا، آلمان و فرانسه برای

همکاری‌های بیشتر اقتصادی با همدیگر ریخته شد. در سال ۱۹۷۳، دانمارک، ایرلند و انگلستان به این پیمان ملحق شدند. در سال ۱۹۸۱ یونان، در سال ۱۹۸۶ پرتغال و اسپانیا و در سال ۱۹۹۵ اتریش، فنلاند و سوئد به این اتحادیه پیوستند. دیگر اعضا بعد از پایان سده بیستم و آغاز سده بیست‌ویکم بود که به اتحادیه اروپا ملحق شده و تشکیل این بلوک قدرتمند اقتصادی و سیاسی را دادند.^۱

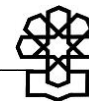
از بزرگ‌ترین دستاوردهای اتحادیه اروپا، چرخش آزادانه شهروندان این کشورها به وسیله ویزای شنگن است. ویزای شنگن عملاً به معنی چشم‌پوشی نسبی این کشورها از یکسری حقوق کلاسیک حاکمیتی خود در کنترل سفت و سخت مرزها به نفع کلیتی بزرگ‌تر به نام اتحادیه اروپاست.

اتحادیه اروپا ۷/۳ درصد کل جمعیت جهان را تشکیل می‌دهد.^۲ تولید ناخالص داخلی این اتحادیه در سال ۲۰۱۶، در حدود ۱۶/۴۷۷ تریلیون دلار بوده است که در حدود ۲۲/۲ درصد متوسط جهانی محسوب می‌شود. مطابق با آمارهای سازمان ملل اکثریت کشورهای عضو، در صدر آمارهای مربوط به شاخص‌های توسعه انسانی قرار دارند.

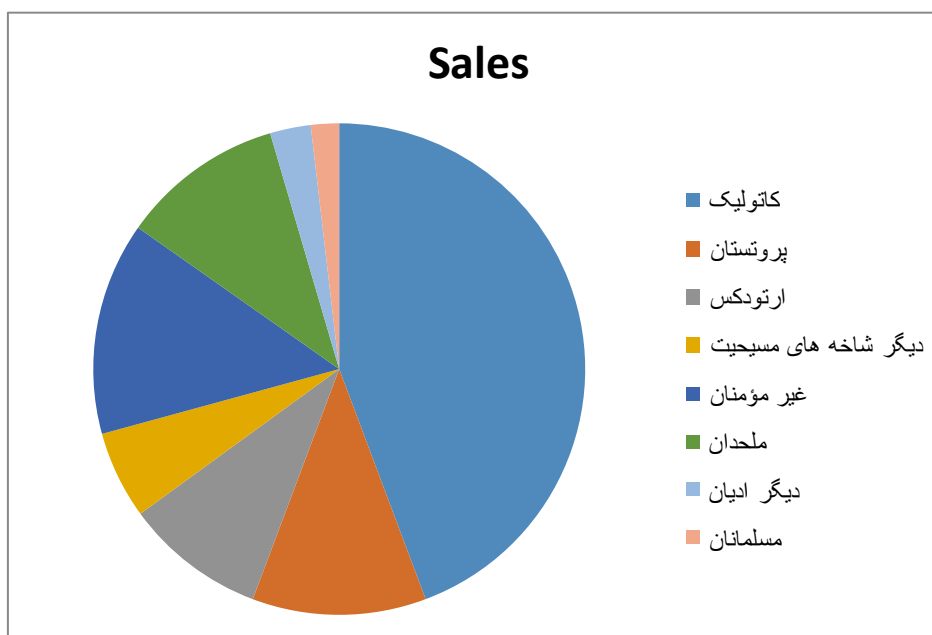
از نظر مذهبی اکثریت اتحادیه اروپا را مسیحیان کاتولیک با ۴۵/۳ درصد تشکیل می‌دهند، مسلمانان نیز در حدود ۱/۸ درصد جمعیت این اتحادیه را تشکیل می‌دهند. البته تضمین آزادی‌های مذهبی و عدم تبعیض براساس هویت مذهبی از اهداف اتحادیه اروپاست.^۳

نمودار زیر پراکندگی مذهب در این اتحادیه را نشان می‌دهد.^۴

1. www.Europa.eu
2. Hunt, M. 2003.
3. Faleg, G. 2016.
4. Jourová, V. 2015.

نمودار ۱. پراکندگی مذهب در اتحادیه اروپا

اتحادیه اروپا اگرچه همه زبان‌های کشورهای عضو را به رسمیت می‌شناسد و تبعیضی براساس هویت ملی و قومی را ممنوع کرده است، اما کمیسیون این اتحادیه عمدتاً از زبان‌های آلمانی، فرانسوی و انگلیسی استفاده می‌کند. اتحادیه اروپا براساس یکسری اهداف و ارزش‌های معین بنیانگذاری شده است که به عملکرد و آینده این سازمان شکل می‌بخشد. اهداف این اتحادیه به ترتیب زیر است:

۱. ارتقای صلح، ارزش‌های اتحادیه و رفاه شهروندان آن،
 ۲. تعهد به آزادی، عدالت و امنیت فارغ از مرزهای معین شده،
 ۳. توسعه پایدار براساس رشد اقتصادی متوازن و اقتصاد رقابتی بازار همراه با اشتغال کامل و پیشرفت اجتماعی توأم با دغدغه‌های زیست‌محیطی،
 ۴. مبارزه با تبعیض و طرد اجتماعی،
 ۵. ارتقای پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیکی،
 ۶. افزایش انسجام اقتصادی، اجتماعی و سرزمینی در میان کشورهای عضو،
 ۷. احترام به تنوع و کثرت زبانی و فرهنگی،
 ۸. بنیان نهادن پیمان پولی و مالی یورو به‌عنوان پول رایج.
- ارزش‌های مقوم اتحادیه اروپا در میان همه اعضای مشترک است به شکلی که مدارا، عدالت، همبستگی و عدم تبعیض غالب است.
- این ارزش‌ها بخش جدایی‌ناپذیری از شیوه زندگی اروپایی است:

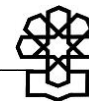
۱. کرامت انسان،
۲. آزادی،
۳. مردم‌سالاری،
۴. برابری،
۵. حاکمیت قانون،
۶. حقوق بشر.^۱

براساس ارزش‌های تعریف شده به‌وسیله این سازمان، در سال ۲۰۱۲ جایزه صلح نوبل به دلیل ارتقای صلح، آشتی، مردم‌سالاری و حقوق بشر در اروپا به این اتحادیه اعطا شد.^۲ از پایه‌های اصلی اتحادیه اروپا که همزمان با لغو محدودیت‌های مربوط به سفر شهروندان کشورهای عضو تأسیس شد، زندگی (اقامت)، کار و مسافرت آزاد در میان کشورهای عضو است. به همین دلیل همه شهروندان می‌توانند هر کشوری را که دوست داشته باشند، برای زندگی و تحصیل انتخاب کنند. همچنین بازار اقتصادی واحدی بر این کشورها حاکم است. در نتیجه تلاش برای گردش آزاد کالاها، خدمات، پول، مردم و نیروی کار است.

همچنین از اهداف مهم این اتحادیه که با نگاه رو به آینده نوشته شده است. گسترش دسترسی به انرژی، دانش و بازارهای مالی برای تضمین حداکثر سود از آنهاست. عمده قدرت تخصیص داده شده در این اتحادیه به پارلمان اروپاست و پارلمان‌های داخلی کشورها در کنار پارلمان اتحادیه اروپا به همکاری می‌پردازند. شهروندان عضو اتحادیه اروپا مجاری فراوانی برای مشارکت در فرآیندهای سیاسی دارند. عمده بخش‌هایی که این اتحادیه به برنامه‌ریزی برای آن مشغول بوده است همانند کشاورزی، بودجه، تغییرات آب و هوایی، امور دفاعی انرژی، سلامت و... با نگاه معطوف به آینده نوشته شده است؛ می‌توان گفت که اتحادیه اروپا کوشیده است تا نگاهی جامع‌تر و فارغ از صرف نیازهای روز به حوزه‌های مختلف زندگی شهروندان خود و حتی مسائل مطرح در سطح جهان داشته باشد. به همین دلیل این اتحادیه نه تنها مکان مهمی برای فعالیت‌های آینده‌نگارانه و دانش آینده‌پژوهی در سطح جهانی است، بلکه قطعاً در تحولات آتی در ابعاد مختلف ذکر شده در سطح جهان نقشی مهم ایفا خواهد کرد. بنابراین شناخت بهتر اتحادیه اروپا در زمینه آینده‌پژوهی می‌تواند جدای از شناخت دقیق‌تر دانش آینده‌پژوهی به ما تصویر بهتری از سناریوهای احتمالی از تحولات آینده در حوزه‌های گوناگونی همانند کشاورزی، بودجه، تغییرات آب و هوایی، امور دفاعی، انرژی، سلامت و... بدهد. زیرا اتحادیه اروپا به دلیل ماهیت قدرتمند اقتصادی و سیاسی خود بر بسیاری از رویدادها در سطح جهانی اثرگذار بوده و خواهد بود. بدیهی است که این تأثیرگذاری قبل از هر چیز منوط به بقای این اتحادیه به‌صورت کلیتی یکپارچه در آینده

1. www.Europa.eu

2. Van Rompuy, H., & Barroso, J.2012.

خواهد بود. به همین دلیل آینده این اتحادیه برای آینده همه کشورهای جهان و مسائلی که بشریت به طور عام در سراسر کره خاکی با آن دست‌وپنجه نرم می‌کند مهم است. سناریوهای توصیف شده برای آینده اتحادیه اروپا از خوشبینانه تا بدبینانه متغیر است. در حالی که تعدادی از این سناریوها معتقد به بقای اتحادیه اروپا به شکل کنونی و حتی قدرتمندتر شدن آن هستند، تعدادی دیگر به دلایل گوناگون معتقدند این اتحادیه قادر به حفظ یکپارچگی و انسجام خود در آینده نخواهد بود.

فصل اول - آینده اتحادیه اروپا

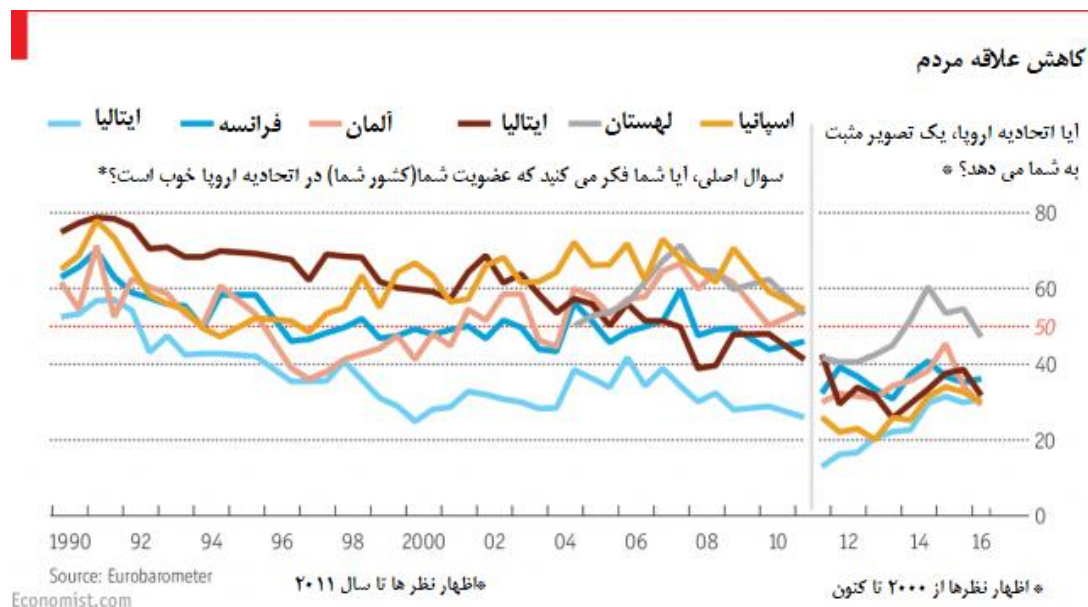
اتحادیه اروپا قبل از هر چیز باید چالش‌های گوناگون و اصلی برای بقای خود به‌عنوان کلیتی یکپارچه را شناسایی کند و سناریوهای احتمالی پدیدار شدن بر بستر این چالش‌ها را معین کند. این سناریوهای چالش‌برانگیز برای بقای اتحادیه اروپا به شکلی یکپارچه دربرگیرنده فاکتورهای متعدد سیاسی و اقتصادی داخلی تا فاکتورهای بین‌المللی خارج از این اتحادیه است. البته در میان محققانی که به شناسایی چالش‌های احتمالی این اتحادیه و آینده می‌پردازند اجماعی وجود ندارد، اما برای شناخت بهتر و دقیق‌تر آینده‌پژوهی در اتحادیه اروپا ناگزیر به رجوع به پژوهش‌های انجام شده در این زمینه خواهیم بود.

اولین چالش اصلی در برابر آینده اتحادیه اروپا، ظهور قدرتمند جنبش‌های راست‌گرای افراطی است که با توسل به شیوه‌های عوام‌فریبانه و پوپولیستی می‌کوشند تا خروج از این اتحادیه را راه‌حلی برای غلبه بر مشکلات گوناگون جوامع خودشان تبلیغ کنند. اگرچه اکنون بعد از غلبه بر بحران اقتصادی جهان رشد اقتصادی به اتحادیه اروپا برگشته است و منطقه یورو ثبات اقتصادی را به چشم خود دیده است، اما نرخ‌های رشد اقتصادی پایین است و در حوزه کشورهای مدیترانه، بیکاری (مخصوصاً در میان جوانان) هنوز بالاست. یونان هنوز هم در لبه فروپاشی است و بازارها در فرانسه و ایتالیا اطمینان خاطر لازم را ندارند. بدهکاری‌های عمده در میان کشورهای عضو هنوز هم بالاست. اگرچه منطقه یورو دارای یک بانک مرکزی است (ECB) که باید به‌مثابه مرجع اصلی سیاست‌های پولی و مالی باشد، اما هنوز هم اجماع اندکی بر چگونگی عملکرد آن و حوزه اختیاراتش در میان کشورهای مختلف وجود دارد.^۱ هنوز هم مهاجرت همچنان برای آینده این اتحادیه مهم است. شمار افرادی که از خاورمیانه و آفریقا به سمت این اتحادیه مهاجرت می‌کنند در چند سال اخیر به‌طور بی‌سابقه‌ای افزایش یافته است. علیرغم تلاش برای رسیدن به توافقی محکم با ترکیه برای بستن مجاری ورود پناهنجویان، اما هنوز هم

1. Special Report on the Future of the European Union, Creaking at 60, The Economist, Mar 2017.

روزانه صدها نفر از طریق قایق خود را به دریای مدیترانه می‌زنند.^۱ از طرف دیگر سیاست‌های متفاوت کشورهای عضو در پذیرش پناهنجویان باعث اختلاف میان این کشورها شده است. آلمان که بیشترین تعداد پناهنجویان را پذیرفته است، خشمگین از سیاست‌های کشورهای واقع در اروپای مرکزی در پذیرش حداقلی مهاجران است. از نظر داخلی هم سیستم درهای باز شنگن دچار مشکل شده و تعدادی از کنترل‌های سابق در مرزها دوباره به اجرا درآمده است. وضعیت فوق باعث دغدغه‌های جدی در این زمینه شده است و به افت محبوبیت اتحادیه اروپا در میان رأی‌دهندگان اروپایی منجر شده است. نمودار زیر نگرش مردم چند کشور اصلی اروپایی به این اتحادیه را نشان می‌دهد.

نمودار ۲. نگرش مردم چند کشور اصلی اروپایی به اتحادیه اروپا

ناهمگونی و اختلاف نظرهای جدی درباره مسائل گوناگون و آینده این اتحادیه در میان کشورهای عضو باعث حرکت کشورهای مختلف اروپایی با سرعت متفاوت و در جهت‌های متفاوت شده است که برخلاف ایده حرکت به طرف هدفی مشترک به عنوان بنیان اتحادیه اروپاست. به همین دلیل بعضی از صاحب‌نظران معتقدند تجدیدنظرهای اساسی باید در اتحادیه اروپا انجام شود، زیرا اتحادیه بیست و چند کشور بسیار متفاوت از اتحاد ۶ کشور (که جرقه تشکیل این اتحادیه را در میان خود زدند) است.^۲ مشکلات فوق چشم‌انداز تیره و تاری را برای آینده اتحادیه اروپا ترسیم می‌کند. در واقع کثرت رو به افزایش کشورهایی که به این اتحادیه پیوسته‌اند اگرچه از یک طرف بر قدرت و نفوذ این اتحادیه

1. Cherubini, F. 2017.

2. The Future of the European Union, the Economist, 2017.

افزوده است، اما از آنجایی که این کشورهای متعدد، منافع متفاوتی با هم دارند و طبیعتاً از چشم‌اندازهای گوناگون و در مواردی متضاد با هم به مسائل مختلف می‌نگرند، ایجاد کلیتی واحد و سیاستگذاری جامع، ادامه اهداف اولیه اتحادیه اروپا براساس این دیدگاه‌ها و منافع متضاد را بسیار دشوار کرده است. سیاست‌های مربوط به مهاجرت که باعث اختلاف میان آلمان و کشورهای اروپایی مرکزی در این مورد شد، نمونه بارز آن است.

با توجه به چالش‌های پیش‌رو در آینده اتحادیه اروپا، سران کشورهای عضو اتحادیه اروپا در ۲۵ مارس ۲۰۱۷ و در شصت‌مین سالگرد قرارداد رم، در ایتالیا دور هم جمع شدند و به تأمل درباره مسائل پیش‌روی این اتحادیه در آینده پرداختند. اجلاس رم، فرصتی برای تأمل درباره وضعیت اتحادیه اروپا و نگاه به آینده سیاست‌های مربوط به یکپارچگی آن بود. در اعلامیه پایانی اجلاس رم، سران کشورهای اروپایی آمادگی خود را برای مواجهه با چالش‌های پیش‌روی آینده اعلام کردند. چهار محور اصلی اعلام شده برای کار جمعی و مشترک این کشورها در آینده به ترتیب زیر است:

الف) اروپایی امن و مطمئن: جایی که همه شهروندان بتوانند به‌طور آزادانه مسافرت کنند و سیاست‌های مهاجرتی به‌صورت صحیح اعمال شود.

ب) اروپایی با ثبات و مرفه: ارتقای رشد ثابت و مداوم همراه با بازار مشترک واحد و قدرتمند.

ج) اروپایی با سلامت اجتماعی: مبارزه علیه بیکاری، تبعیض، طرد اجتماعی و فقر.

د) اروپایی قدرتمندتر در صحنه جهانی: توسعه همکاری‌های موجود و ایجاد همکاری‌های

نوین، تعهد به امنیت و دفاع مشترک.^۱

اصول مشترک اعلام شده در این اجلاس، بنیان‌های اصلی اعلام شده برای مواجهه میان چالش‌های

پیش‌روی این اتحادیه مخصوصاً تهدیدات مربوط به بقای این اتحادیه به شکل یکپارچه است.

آنچه که به‌مثابه خروجی اجلاس رم توسط کمیسیون اتحادیه اروپا منتشر شد، پروژه‌های آینده‌نگارانه بود با عنوان (کاغذ سفید درباره آینده اروپا):^۲ تأملات و سناریوهایی درباره ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا تا سال ۲۰۲۵.^۳ این پروژه که به‌مثابه راهنمایی آینده‌نگارانه برای هدایت اروپا بعد از برگزیت و خروج انگلستان نوشته شده بسیار اساسی و مهم است. زیرا هم نشانگر نگاه معطوف به آینده این اتحادیه است و هم نشان می‌دهد چگونه اتحادیه اروپا سیاست‌های کلان خود را براساس دانش آینده‌پژوهی می‌نویسد. در مقدمه این گزارش که به سران کشورهای اروپایی نوشته شده آمده است: «چالش‌های فراوانی پیش‌روی ما وجود دارد. این چالش‌ها، امنیت، رفاه مردم و نقشی را که اروپا باید در چندقطبی ایفا کند را هدف قرار داده است. اروپای متحد نیازمند شکل دادن به سرنوشت خود و

1. Katainen, J., & Mogherini, F. 2017.

2. The White Paper on the Future of Europe

3. Begg, I. 2017.

اجرای نگاه معطوف به آینده خود است. ما می‌خواهیم فرصت‌ها و چالش‌های پیش‌روی خود را توصیف کنیم و نشان دهیم که چگونه می‌توانیم به شکلی دسته جمعی به آن پاسخ دهیم». این گزارش اولین جمله خود را این گونه آغاز می‌کند که برای نسل‌ها، اروپا همیشه آینده بوده است. در ابتدای این گزارش، بر چالش اقتصادی اتحادیه اروپا متمرکز می‌شود، زیرا از نظر آنها سهم این اتحادیه از GDP^۱ جهانی در حال کوچک‌تر شدن است.

جدول ۱. چالش‌های اقتصادی اتحادیه اروپا

۲۰۱۵	۲۰۰۹	
٪۲۴	٪۲۸	آمریکا
٪۲۲	٪۲۶	اتحادیه اروپا (۲۷)
٪۶	٪۸۱	ژاپن
٪۴	٪۵	انگلیس
٪۱۵	٪۵	چین

Source: Euro sat and Un Division.

البته از نظر کمیسیون اتحادیه اروپا دگرگونی‌های عمیق در سطح جهان در حال رخ دادن است که این اتحادیه باید قادر به مدیریت آن باشد. بسیاری از این دگرگونی‌ها غیرقابل اجتناب و غیرقابل بازگشت هستند. به همین دلیل پنج سناریوی احتمالی برای آینده (تا سال ۲۰۲۵) توسط کمیسیون اتحادیه اروپا بیان شده است:^۲

(الف) تداوم وضعیت کنونی،

(ب) باقی ماندن تنها بازار اقتصادی واحدی از اتحادیه اروپا و از بین رفتن دیگر کارکردهای سیاسی، امنیتی و..،

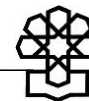
(ج) آنهایی که بیشتر می‌خواهند، کار بیشتری انجام می‌دهند. در نتیجه کشورهای عضو به تعمیق همکاری‌های میان خود می‌پردازند،

(د) تمرکز بر یکسری حوزه‌های محدود به شرط کارآمدی بیشتر،

(ه) کار دسته جمعی مشترک در همه حوزه‌ها با عطف نظر به این واقعیت که هیچ‌کدام از کشورها به تنهایی قادر به مواجهه با چالش‌های آینده نیستند. تأثیر این پنج سناریو بر تجارت و بازار واحد، اتحاد پولی و اقتصادی، حوزه شنغن و مهاجرت و امنیت، سیاست خارجی و دفاعی، بودجه اتحادیه اروپا، ظرفیت رسیدن به اهداف به ترتیب زیر شرح داده شده است:

۱. تولید ناخالص داخلی.

2. European Commission. (2017). White Paper on the Future of Europe: Reflections and Scenarios for the EU27 by 2025. Brussels: European Commission, March 1.

جدول ۲. تأثیر پنج سناریو بر اتحادیه اروپا

سناریوی هـ	سناریوی د	سناریوی ج	سناریوی ب	سناریوی الف	
بازار واحد اقتصادی از طریق هماهنگی استانداردها تقویت می‌شود	استانداردهای مشترکی برای ارائه تعریف استانداردهای تجارت منحصراً حداقل در سطح اتحادیه اروپا انجام می‌شود	شبیه سناریوی «الف»	بازار واحد برای کالاها و سرمایه تقویت می‌شود، اما چرخش آزادانه مردم دیگر تضمین نمی‌شود	بازار واحد تقویت می‌شود، بالاخص در بخش انرژی و دیجیتال	تجارت و بازار واحد
اتحاد کامل اقتصادی و مالی تحقق می‌یابد.	فرم‌های متعدد در برابر تحکیم حوزه ورود ثبات آن برداشته می‌شود.	شبیه «الف» به استثنای گروهی از کشورها که در حوزه مالیات و استانداردهای اجتماعی همکاری عمیق‌تری می‌کنند.	همکاری در حوزه یورو محدود می‌شود	پیشرفت فزاینده در بهبود کارکردهای حوزه یورو	اتحاد پولی و اقتصادی
شبیه سناریوی «د»	همکاری در مدیریت مرزها و موضوعات مربوط به سیاست‌های ضدتروریست	شبیه سناریوی «الف» به استثنای گروهی از کشورها که در حوزه‌های امنیتی و قضایی عمیق‌تر فعالیت می‌کنند	نرسیدن به سیاست مهاجرتی جامع میان همه کشورها	تعمیق هر چه بیشتر همکاری‌ها بالاخص در حوزه امنیت	شنگن، مهاجرت و امنیت
مشابه سناریوی «د»، اتحادیه‌ای دفاعی در حوزه کشورهای اروپایی تشکیل می‌شود.	رسیدن به صدایی واحد در حوزه مسائل دفاعی: اتحاد دفاعی اروپایی تحلیل می‌شود.	همگرایی بر سر مسائل مربوط به سیاست خارجی	همکاری‌های دفاعی همانند امروز باقی می‌ماند.	رسیدن به صدایی واحد بر سر مسائل مربوط به سیاست خارجی	سیاست خارجی و دفاعی
نوسازی هر چه بیشتر در حوزه مالی و اقتصادی می‌شود.	طراحی مجدد اولویت‌های جدید توافق شده توسط اعضا می‌شود.	شبیه سناریوی «الف»	تمرکز مجدد بر کارکردهای مالی اساسی برای رسیدن به بازار اقتصادی واحد	تا حدودی نوسازی‌هایی انجام می‌شود و تا اصلاحات توافق شده تحقق یابد.	بودجه اتحادیه اروپا
تصمیم‌گیری سریع‌تر می‌شود. اتحادیه اروپا قدرت بیشتری در قبال کشورهای عضو می‌باشد.	توافق اولیه برای فهم در حالت‌های پیش‌رو دشوار می‌شود	تصمیم‌گیری پیچیده‌تر می‌شود	فهم تصمیم‌گیری آسان‌تر می‌شود	تصمیم‌گیری همچنان واحد در پیچیدگی‌های برای فهم پاسخ‌های واحد	ظرفیت رسیدن به اهداف

فصل دوم – آینده پژوهی در اتحادیه اروپا

کشورهای اروپایی به‌طور مجزا کانون‌های فکری متعددی دارند که درگیر فعالیت‌های آینده‌نگارانه هستند. در گزارش‌های متعددی که مرکز پژوهش‌های مجلس منتشر کرده، تلاش شده است تا چندین کشور اصلی اروپایی که پژوهش‌های آینده‌نگارانه متعددی در آن انجام شده است، معرفی شود.

اتحادیه اروپا به‌طور مستقل خود نیز دارای چندین کانون فکری مهم است که مستقل از کشورهای عضو به انجام پروژه‌های مختلف آینده‌نگاری در حوزه‌های گوناگون علمی، سیاست،

اقتصادی، بین‌المللی و ... می‌پردازد. البته خود اتحادیه اروپا تا حد زیادی در پی‌ریزی سیاست‌ها و حتی شکل‌گیری اولیه سازمان‌ها نگاه معطوف به آینده را نهادینه کرده است. فعالیت‌های آینده‌نگارانه انجام شده اتحادیه اروپا یا مستقلاً به‌وسیله این اتحادیه و از طریق کمیسیون‌ها و سازمان‌های زیرنظر آن انجام می‌شود و یا در همکاری با کانون‌های فکری موجود در داخل و یا خارج قاره اروپا انجام می‌شود. عمده فعالیت‌های آینده‌نگارانه انجام شده اتحادیه اروپا، را کمیسیون اتحادیه اروپا^۱ انجام می‌دهد. از آنجایی که شناخت آینده‌پژوهی در اتحادیه اروپا نیازمند شناخت ساختار سازمانی این اتحادیه است، در اینجا به‌طور مختصر به ساختار سازمانی اتحادیه اروپا می‌پردازیم.

شورای عالی اروپا^۲

شورای عالی اروپا مسئول تعریف جهت‌گیری‌های سیاسی کلی و اولویت‌های اتحادیه اروپاست. اعضای این شورا متشکل از رؤسای حکومتی کشورهای اروپایی، رئیس کمیسیون اروپا و نمایندگان عالی مربوط به امور دفاعی و خارجی است. مقر این شورا در بروکسل (بلژیک) است. از وظایف مهم این شورا، حل‌وفصل مشکلات پیچیده و حساسی است که در سطوح پایین‌تر میان حکومت‌ها قابل حل نیست. همچنین علایق و جهت‌گیری‌های استراتژیک این اتحادیه بالاخص در زمینه امور دفاعی و دیپلماتیک را معین می‌کند. این شورا معمولاً هر سال، چهار بار تشکیل جلسه می‌دهد. اگرچه رئیس این شورا می‌تواند جلسات اضطراری خارج از چهار موعده سالیانه را برگزار کند. تلاش شورای عالی اروپا در تصمیم‌گیری، اجماع اعضاست اگرچه در مواردی که این اجماع میسر نشود می‌کوشد که رأی اکثریت را مبنای تصمیم‌گیری قرار دهد^۳.

این شورا، سه بازوی اصلی اجرایی دارد که عبارتند از شورای وزیران، پارلمان و کمیسیون اتحادیه اروپا. دو مورد اخیر مکان مناسبی برای رشد و گسترش دانش آینده‌پژوهی بوده‌اند و در نتیجه اندکی بیشتر به آنها می‌پردازیم.

پارلمان اروپا^۴

پارلمان اروپا، با شورای وزیران، قوانین جاری بر اتحادیه اروپا را تصویب می‌کند. این پارلمان، مجلس نمایندگان تمام شهروندان کشورهای عضو اتحادیه اروپاست. اتباع هر کشور عضو اتحادیه اروپا می‌توانند نمایندگان خود را برای پارلمان اروپا در رأی‌گیری‌های همگانی انتخاب کنند. تعداد

1. European Commission
2. Council of the European Union
3. www.consilium.europa.eu
4. European Parliament

نمایندگان هر کشور عضو در پارلمان اروپا، به نسبت جمعیت آن کشور تعیین می‌شود. به عبارت دیگر، تعداد نمایندگان کشورهای پرجمعیت از کشورهای کم جمعیت بیشتر است.^۱

نمایندگان پارلمان هر بار برای یک دوره پنج‌ساله انتخاب می‌شوند. در دوره سال‌های ۲۰۰۹ الی ۲۰۱۴ میلادی، تعداد کل نمایندگان پارلمان اروپا ۷۵۴ نفر بودند. هر کشور عضو حداقل دارای ۶ نماینده است. آلمان ۹۹ نماینده دارد که بیشترین تعداد نمایندگان یک کشور به‌شمار می‌رود و فنلاند ۱۳ نماینده دارد.

در بین نمایندگان پارلمان، بنا به دیدگاه‌های متفاوت سیاسی آنها گروه‌های مختلفی شکل می‌گیرد که هیچ ارتباطی به ملیت آنها ندارد. جلسات پارلمان در دو محل برگزار می‌شوند، بروکسل در بلژیک و استراسبورگ در فرانسه. اجلاس‌های عمومی ماهی یک بار در استراسبورگ تشکیل و جلسات فوق‌العاده در بروکسل برگزار می‌شوند.^۲

پارلمان به همراه شورای وزیران، قوانین اتحادیه اروپا را تصویب می‌کند. همچنین بودجه اتحادیه اروپا باید به تصویب پارلمان اروپا برسد. پارلمان همچنین بر کار کمیسیون اروپا و سایر نهادهای اتحادیه اروپا نیز نظارت دارد. انتصاب رئیس کمیسیون اروپا باید مورد تأیید پارلمان واقع شود. به‌علاوه پارلمان اختیار دارد که کمیسیون را به‌طور کلی منحل کند. پارلمان بر تمام نهادهای اتحادیه اروپا برای اینکه همیشه به‌طور مردمی انجام وظیفه کنند، نظارت می‌کند.

همکاری و مشارکت در تصمیم‌گیری

پارلمان با شورای اتحادیه، یعنی شورای وزیران، همکاری فشرده‌ای دارد. پارلمان درباره لایحه‌های قانونی و پیشنهادها بودجه با شورای وزیران مذاکره و مشورت می‌کند. بسیاری از تصمیمات با هم گرفته می‌شوند. اتخاذ تصمیمات مهم باید با تأیید پارلمان صورت گیرد. به همین مناسبت، این امر مهمی است که هر کشور عضو اتحادیه، نمایندگان خودش را در پارلمان اروپا داشته باشد. به‌علاوه، پارلمان درباره مسائلی که مورد مذاکره سران دولت‌ها در اجلاس‌های عالی شورای اروپاست نیز اظهار نظر می‌کند.

برآورد بودجه

مخارج فعالیت‌های اتحادیه اروپا به‌وسیله حق عضویتی تأمین می‌شود که از کشورهای عضو وصول می‌کند. کشورهای عضو که بزرگ‌ترند حق عضویت بیشتری از کشورهای کوچک‌تر می‌پردازند.^۳ کمیسیون اروپا ابتدا برآوردی از وضعیت مالی آینده می‌کند که بودجه پیشنهادی نامیده می‌شود. سپس پارلمان اروپا و

1. Judge, D., & Earnshaw, D.2003.
2. www.Europarlamenti.info
3. Judge, D., & Earnshaw, D.2003.

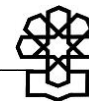
شورای وزیران این برآورد را بررسی کرده و اصلاحات لازم را در آن انجام می‌دهند، سرانجام وقتی که تمام مفاد بودجه مورد تأیید پارلمان قرار گرفت، بودجه به تصویب می‌رسد. قبل از اجلاس عمومی پارلمان اروپا، موضوعات جلسه در کمیته‌های مربوطه بررسی و آماده می‌شوند. اعضای کمیته‌ها همان نمایندگان پارلمان هستند. هر کمیته از نمایندگانی تشکیل شده که در رشته مورد بررسی متخصص و کاردان هستند. ۲۰ کمیته مختلف به‌طور ثابت در پارلمان انجام وظیفه می‌کنند. علاوه بر آنها می‌توان کمیته‌های دیگری از قبیل کمیته تحقیقاتی، کمیته ویژه و یا کمیته موقتی نیز تشکیل داد. کمیته‌ها نتایج بررسی خود را به نام گزارش به پارلمان ارائه می‌کنند. گزارش کمیته‌ها در اجلاس عمومی پارلمان به رأی تمام نمایندگان گذاشته می‌شود. سلسله‌مراتب و تشکل وظایف پارلمان اروپا به این ترتیب است: رئیس مجلس (پارلمان)، هیئت رئیسه، مجمع رؤسا، کمیته‌های بررسی، هیئت‌های نمایندگی، اجلاس عمومی، دسته‌های سیاسی، دبیرکل، دبیرخانه کل.^۱ اتاق فکر اتحادیه اروپا^۲ که بعداً به آن می‌پردازیم، نقش مهمی در انجام پروژه‌های آینده‌نگارانه اتحادیه اروپا ایفا می‌کند.

کمیسیون اروپا^۳

کمیسیون اروپا بازوی اجرایی اتحادیه اروپاست و عمده فعالیت‌های آینده‌نگارانه اتحادیه اروپا را این مرکز انجام می‌دهد؛ به همین دلیل شناخت نسبی از کمیسیون اروپا برای شناخت ساختار سازمانی اتحادیه اروپا و همچنین فعالیت‌های آینده‌پژوهانه این اتحادیه ضروری است. این کمیسیون متشکل از ۲۸ کمیسیونر است که با همدیگر جهت‌گیری استراتژیک این اتحادیه را تعیین می‌کنند. هر کشوری یک عضو در این کمیسیون دارد. کمیسیون به دپارتمان‌های کوچک‌تری (DGs^۴) تقسیم می‌شود که وظیفه سیاست‌گذاری را برعهده دارند و با مسائل خاص اجرایی سروکار دارند. اولویت‌های کمیسیون اتحادیه اروپا شامل رشد و سرمایه‌گذاری، بازار واحد دیجیتال، انرژی و آب و هوا، بازار اینترنت، اتحادیه‌ای منصفانه‌تر در مورد امور پولی و اقتصادی، سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و تجاری متوازن برای مواجهه با جهانی شدن، عدالت و حقوق اساسی، مهاجرت، تبدیل اتحادیه اروپا به بازیگر جهانی قدرتمندتر و تغییرات دمکراتیک است.

نمایندگان عضو کمیسیون اروپایی باید در فکر منافع بزرگ‌تر و عالی‌تر این اتحادیه باشند و به نفع منافع جزئی و ملی خود اقدام نکنند. به همین دلیل کمیسیون اروپا تجسم منافع عالی این اتحادیه است و شاید دلیل اصلی انجام عمده فعالیت‌های آینده‌پژوهانه اتحادیه اروپا توسط این مرکز آن است که کمیسیون اروپا می‌کوشد از طریق پژوهش‌های معطوف به آینده، تصویر بهتر و دقیق‌تری از منافع کلی این اتحادیه

1. www.europarlamenti.info.
 2. European Parliament Think Tank
 3. European Commission
 4. Directorate-generals

کسب کند. به عبارت دیگر حمایت ویژه کمیسیون اروپا از آینده‌پژوهی اتفاقی نیست و دقیقاً به دلیل تعریف سازمانی این کمیسیون است که ناظر بر منافع عالی اتحادیه اروپا صرفنظر از منافع جزئی کشورهای دیگر است. دفتر مرکزی کمیسیون اروپا، در شهر بروکسل پایتخت بلژیک قرار دارد.

پارلمان اتحادیه اروپا و آینده‌پژوهی

پارلمان اتحادیه اروپا یکی از مکان‌های اصلی فعالیت‌های آینده‌پژوهی این اتحادیه است. عمده این فعالیت‌ها را با این شعار آغاز می‌کند که «آینده‌پژوهی علم، پیشگویی نیست، بلکه آفریدن گزینه‌های ممکن درباره آینده است». یافته‌های دانش آینده‌پژوهی در خدمت قانونگذاران پارلمان اروپا قرار می‌گیرد تا با نگاهی به آینده، به پیشنهاد و تصویب قوانین بپردازند.^۱

در سال ۱۹۸۷ پارلمان اروپا، هیئت ارزیابی انتخاب‌های علمی و تکنولوژیکی (STOA) را تأسیس کرد که بخشی از بدنه رسمی پارلمان اروپا با مأموریت انجام مطالعات و فعالیت‌های لازم برای آگاهی بخشی به اعضای پارلمان برای ارزیابی تکنولوژی‌های جدید و نیز سیاستگذاری بود.^۲ در نهایت تصمیم بر آن شد که STOA بخشی از ساختار همیشگی پارلمان اروپا باشد که وظیفه مستقیم فعالیت‌های آینده‌پژوهی را در عرصه علم و فناوری دارد. حسن این کار آن بود که ماهیتی استراتژیک و معطوف به آینده به STOA می‌بخشید و با قرار دادن آن در متن گفتمان‌های رایج سیاسی این اتحادیه، بُعدی آینده‌پژوهانه به آن می‌بخشید که می‌توانست در چرخه سیاستگذاری این اتحادیه استفاده شود. در سپتامبر ۲۰۱۴، STOA، بخش آینده‌پژوهی علمی را با دو مجموعه کوچک‌تر (خدمات آینده‌نگاری علمی) و (دبیرخانه STOA) اضافه کرد. خدمات جدید اضافه شده به این مجموعه با هدف تقویت ظرفیت آن برای انجام آینده‌پژوهی علمی برای افزایش آگاهی‌های علمی و فنی در میان اعضای پارلمان و همچنین کمک به پروسه قانونگذاری به منظور نیل به آینده‌های بلندمدت مطلوب بود. این روند همزمان با بهبود ظرفیت‌های آگاهی بخشی درباره گرایش‌های علمی و فنی از یک طرف و رویکردی قدرتمند به آینده‌پژوهی علمی در درون ساختار سازمانی پارلمان اروپا بوده است.^۳

این مجموعه می‌کوشد تا با ارائه گزارش‌های گوناگون به پارلمان اروپا اعضا و کمیته‌های آن را قادر به استفاده از چارچوب‌های زمانی سی تا پنجاه‌ساله برای انجام مطالعات آینده کند. در این دسته از گزارش‌ها، کوشش بر فراتر رفتن از مطالعات آینده به شکل سنتی آن به منظور دسترسی به توصیف جامع و قابل دسترس از سناریوهای گوناگون آینده است. همچنین تلاش می‌شود تا توصیف آینده‌های

1. The General Process is Described in the Report Towards Scientific Foresight in the European Parliament. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/527415/EPRS_IDA\(2015\)527415_RE_V1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/527415/EPRS_IDA(2015)527415_RE_V1_EN.pdf)

2. <http://www.ep.europa.eu/stoa/>

3. Woensel, L. & Vrščaj, D. 2015.

ممکن در خدمت پروسه قانونگذاری با تمرکز بر آینده باشد و در نهایت به چرخه سیاستگذاری کمک کند. اجتناب از آینده‌های نامطلوب، غایت دیگری است که مورد نظر است.^۱

کانون فکر پارلمان اروپا^۲ وابسته به پارلمان اروپا و زیر نظر اتحادیه اروپا به فعالیت و پژوهش می‌پردازد. بخشی از آینده‌نگاری‌های انجام شده توسط اتحادیه اروپا در این مرکز انجام می‌شود. کانون فکر پارلمان اروپا بر ۶ موضوع اصلی متمرکز است:

۱. سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی،

۲. بودجه و مالیات،

۳. امور قانونی و نهادی،

۴. روابط بین‌الملل،

۵. سیاست‌های ساختاری و پیوستگی این قاره،

۶. چرخه سیاستگذاری.

مناطق جغرافیایی مورد پژوهش کانون فکری پارلمان اروپا که تقریباً همه کشورها و مناطق جهان است به ۹ منطقه تقسیم می‌شود: آسیا و اقیانوسیه، کانادا و ایالات متحده، آسیای مرکزی، کشورهای عضو اتحادیه اروپا، آمریکای لاتین و کارائیب، خاورمیانه، بخش اروپایی غیر عضو در اتحادیه اروپا و شمال، روسیه و آفریقا.

کمیسیون اتحادیه اروپا و آینده پژوهی

همچنان که قبلاً توضیح داده شد کمیسیون اتحادیه اروپا به دلیل مرکزیت و مسئولیت‌های فراوان تعریف شده برای آن در ساختار سازمانی این اتحادیه، مکان تجمع بسیاری از فعالیت‌های آینده‌پژوهی اتحادیه اروپاست. در اینجا تلاش می‌شود تا پرتویی بر آنها بیفکنیم. یکی از پروژه‌های بزرگ آینده‌پژوهی تحت نظر کمیسیون اتحادیه اروپا، اتصال پروژه پژوهشی آسمان آبی (iKNOW)^۳ است که می‌کوشد معیار و محکی برای رصد کردن فعالیت‌های آینده‌پژوهی و آینده‌محوری در اروپا باشد.^۴ iKNOW به طور خاص درگیر توسعه چارچوب‌های مفهومی و روش‌شناختی لازم برای شناسایی و طبقه‌بندی سیگنال‌های احتمالی مؤثر بر آینده اروپا و جهان است.^۵ iKNOW قصد دارد به سنگ‌بنای برای بررسی افق آینده، آینده‌پژوهی و فعالیت‌هایی با جهت‌گیری آینده در اتحادیه اروپا تبدیل شود و پیشرفت‌ها، ابزارها و ظرفیت‌های برای تحلیل و استفاده از رویکردهای WI-WE فراهم آورد. به طور خاص، iKNOW چارچوب‌های مفهومی و روش‌شناختی برای شناسایی، طبقه‌بندی و

1. **Ibid.**

2. European Parliament Think Tank

3. Blue sky Research Project Interconnecting

4. Kuosa, T.2011.

5. **Ibid.** Strategic Foresight in Public Policy: The Case of the EU. 17.19, p 54.

تحلیل عوامل غیرقابل پیش‌بینی و سیگنال‌های ضعیف و ارزیابی کاربردها و تأثیرات بالقوه آنها روی اروپا و جهان ایجاد کرده است. در نتیجه iKNOW رویکرد «بررسی افق ۲۰» برنامه تازه‌ای در پیش دارد که از طرف دیگر مشارکت و بررسی افق که توسط تکنولوژی‌های وب ۲۰ حمایت می‌شود را ارتقا می‌دهد و از سوی دیگر جمع‌آوری اطلاعات، فیلترینگ، ارتباط و بهره‌گیری بهبود بخشد.^۲

قدم اصلی دیگری که برای نهادینه کردن فعالیت‌های آینده‌پژوهی در اتحادیه اروپا و زیرنظر کمیسیون این اتحادیه برداشته شد، تأسیس اداره پژوهش و نوآوری عمومی (DG RTD) بود. اداره پژوهش و نوآوری عمومی به حمایت از برنامه‌های تصمیم‌گیری درباره پژوهش، تکنولوژی و نوآوری در چارچوب برنامه جامع اروپا تا سال ۲۰۲۰ می‌پردازد.^۳ آینده‌پژوهی به‌طور خاص به‌عنوان ابزاری در تعریف اولویت‌های پژوهشی اتحادیه اروپا برای مواجهه با (چالش‌های اجتماعی بزرگ) نگرینسته می‌شود. این ابتکار عمل درواقع ناشی از تاریخ طولانی کاربرد آینده‌نگاری توسط کمیسیون اتحادیه اروپا است.^۴ همچنین این کمیسیون دارای مرکز تحقیقات مشترک^۵ (JRC) است که هفت نهاد علمی مشترک را شامل می‌شود و فعالیت‌های آنها در پنج مکان مختلف اروپاست که شامل جیل^۶ (بلژیک)، اسپرا^۷ (ایتالیا)، کارلسروهه^۸ (آلمان)، پتن^۹ (هلند) و سویل^{۱۰} (اسپانیا) می‌شود. مکان اصلی مرکز تحقیقات مشترک (JRC) در بروکسل بلژیک قرار دارد و توصیه‌های فنی و علمی مستقل را در اختیار کمیسیون اروپا و اعضای دول اتحادیه اروپا در حمایت از سیاست‌های این اتحادیه قرار می‌دهد.^{۱۱} در میان نهادهای مرکز تحقیقات مشترک (JRC)، مؤسسه مطالعات تکنولوژی آینده‌نگر (IPTS)^{۱۲} تحت نظر سویل (Seville) قرار دارد و نقش مهمی در آینده‌پژوهی اروپا از طریق آینده‌پژوهی برای تیم حوزه پژوهش اروپا^{۱۳} (FORERA) بازی می‌کند. IPTS سه سمینار بین‌المللی در مورد تحلیل‌های تکنولوژی آینده‌محور را میزبانی کرده و در این زمینه به پیشرفت‌های دست یافته است. این مؤسسه راهنمای آنلاین برای آینده‌پژوهی را میزبانی می‌کند که بخشی برای پروژه FOR-LEARN^{۱۴} و

۱. طراحی و معماری وب ۲۰ بر پایه مشارکت‌ها، همکاری‌ها و تعاملات (interactions) انسان‌ها، ماشین‌ها، نرم‌افزار و عامل‌های هوشمند با یکدیگر استوار است.

2. WI-WE Bank: <http://wiwe.iknowfutures.eu/>; iKnow Community: <http://community.iknowfutures.eu/#1>.

3. Browne, J., & Sørensen, T. 2013.

4. Burgelman, J.-C., Chloupková, J., & Wobbe, W. 2014.

5. Joint Research Centre (JRC)

6. Geel

7. Ispra

8. Karlsruhe

9. Petten

10. Seville

11. <http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm>; http://en.wikipedia.org/wiki/Joint_Research_Centre.

12. Institute for Prospective Technological Studies (<http://forera.jrc.es/>).

13. European Research Area

14. http://forlearn.jrc.ec.europa.eu/guide/0_home/index.htm.

پروژه FOR-LEARN زیرنظر کمیسیون اتحادیه اروپا و با هدفی از جمله تقویت و دسترسی به دانش فنی آینده‌پژوهی، پیشرفت دانش آینده‌پژوهی و پیشبرد آینده‌پژوهی در سراسر اروپا شکل گرفته است.

منبع در حال رشد مستمری برای آنهایی که می‌خواهند روبه‌های آینده‌پژوهی را انجام دهند. راهنمای طرح‌های کلی دلایلی برای انجام آینده‌پژوهی و مسائل درگیر در تعیین، راه‌اندازی (شامل راهنمای روش‌ها) و پیگیری پروژه‌های معطوف به آینده است.^۱

همچنین شبکه نظارتی آینده‌پژوهی اروپا^۲ (EFMN)^۳ یک پروژه در حال اجرای اتحادیه اروپا برای نظارت بر فعالیت‌های آینده‌پژوهی آن است. وبسایت این ارگان، یک پایگاه برای جستجو اطلاعات و ابزارهایی برای جستجوی فعالیت‌های آینده‌پژوهی انجام شده در اروپا و همچنین در سراسر جهان فراهم می‌کند. در سال ۲۰۰۹، وبسایت شبکه نظارتی آینده‌پژوهی اروپا (EFMN)، تعداد ۱۹۱۶ فعالیت آینده‌پژوهی در حوزه اتحادیه اروپا را فهرست کرد.

شبکه وسیعی از کانون‌های فکری دانشگاه‌ها، پژوهشکده‌ها و مراکز مطالعاتی درگیر انجام پروژه‌های آینده‌پژوهی برای اتحادیه اروپا هستند. اولویت اتحادیه اروپا آن است که اجازه ندهد تا فعالیت‌های پژوهشی معطوف به آینده تنها در یک یا چند کانون فکری محدود خلاصه شود. به همین دلیل مراکز متعددی درگیر فعالیت‌های آینده‌پژوهی برای این اتحادیه هستند. تنوع مراکز پژوهشی مسئول در تولید دانش آینده‌پژوهی هم به تکرار دانش تولید شده کمک می‌کند و هم دقت آن را بالا می‌برد. به همین دلیل در ادامه می‌کوشیم تا به چند پروژه آینده‌پژوهانه به‌علاوه مرکز مطالعاتی و کانون فکری به‌عنوان مراکز اصلی درگیر در تولید دانش آینده‌پژوهی برای اتحادیه اروپا بپردازیم.

آینده‌گرایی برای توسعه منطقه‌ای^۴ (Futurreg)

پروژه آینده برای توسعه منطقه‌ای (Futurreg) برای تأثیرگذاری واقعی بر سیاست‌های بلندمدت توسعه منطقه‌ای طراحی شده است. تأکید Futurreg بر استفاده از ابزارهای دقیق برای استفاده در پژوهش‌های آینده‌پژوهی است مانند دلفی، سناریوها و ... این پروژه عظیم آینده‌نگارانه می‌کوشد تا با یاری جستن از ابزارهای بررسی آینده، در دیگر مناطق خارج از اتحادیه اروپا کاربرد داشته باشد. Futurreg با همکاری چندین سازمان و مرکز دانشگاهی اروپایی می‌کوشد تا موانع پیش‌روی توسعه مناطق مختلف را بررسی کند. در این پروژه عظیم آینده‌پژوهی، تلاش بر آن است تا به پرسش‌های زیر پاسخ داده دهد:

روندها و مسائل اصلی پیش‌روی چشم اندازهای منطقه‌ای چیست؟

ظرفیت‌های موجود برای مواجهه با این روندها چیست؟

چگونه آنها می‌توانند به همکاری‌های منطقه‌ای لازم برای مواجهه با این چالش‌ها شکل ببخشند؟

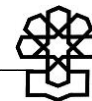
چه اقدامات عینی و انضمامی در این رابطه می‌توان برداشت؟

1. <http://forera.jrc.es/fta/intro.html>; May, Graham H. (2009, 58).

2. The European Foresight Monitoring Network

3. European Foresight Monitoring Network (www.efmn.info/).

4. Futures for Regional Development

نتایج پروژه تحقیقاتی فوق شامل ارتقاء شبکه‌های بین منطقه‌ای از متخصصان و مسئولان عمومی است که می‌کوشند تا ابزارهای لازم معطوف به شناخت آینده و ابزار بررسی سیاست‌های توسعه و منطقه‌ای فراهم کنند.^۱

بنیاد آینده‌نگاری اروپایی^۲ (EFP)

این بنیاد شبکه‌ای پژوهشی برای تحقیق درباره دانش آینده‌پژوهی و کاربرد آب در موارد گوناگون است که کمیسیون اروپایی آن را تأسیس کرده است. از اهداف اصلی این بنیاد، تأسیس شبکه‌ای جهانی برای گردهم‌آوری افراد و اجتماعات مختلف به دور هم دیگر برای به اشتراک گذاشتن دانش موجود در باب آینده‌نگاری، پیش‌بینی و دیگر روش‌های مطالعه آینده است.

کمیسیون اروپایی می‌کوشد تا با در قرار دادن امکانات لازم برای بنیاد آینده‌نگاری اروپایی (EFP) به رشد و گسترش دانش آینده‌پژوهی در اروپا کمک کند. غایت اصلی این بنیاد، استفاده بهینه از دانش آینده‌پژوهی برای کمک به پروسه تصمیم‌گیری است. همچنین با طرح آینده‌پژوهانه مسائل مختلف در کارگاه‌های برگزار شده توسط این بنیاد، تلاش می‌شود تا با چالش‌های اصلی پیش‌روی اروپا مقابله شود. یافته‌های بنیاد آینده‌نگاری اروپایی در بعضی مواقع با مراکز پژوهشی معتبر دیگر همانند انستیتوی اتریش برای تکنولوژی (AIT)،^۳ انستیتوی مطالعات تکنولوژیک آینده‌نگر (IPTS)، انستیتوی منچستر برای تحقیقات جدید (MIOTR)^۴ و سازمان تحقیقات کاربردی علمی هلند (TNO)^۵ به اشتراک گذاشته می‌شود. برای علاقمندان و متخصصان حوزه آینده‌پژوهی از دیگر کشورهای غیراروپایی امکان عضویت در این بنیاد وجود دارد.^۶

پروژه‌های تحقیقاتی رصد علوم و تکنولوژی‌های در حال ظهور (SESTI)

این پروژه عظیم تحقیقاتی از پروژه‌هایی بود که در سطح اتحادیه اروپا به‌طور موفقیت‌آمیزی انجام شد. هدف این پروژه تعمیق دانش آینده‌پژوهی در سطح داخلی قاره اروپا و همچنین در سطح جهانی بود. همچنین کمک به سیاستگذاران و قانونگذاران اروپایی بود. درک و فهم دقیق‌تر از چالش‌های آینده از اهداف ثانویه این پروژه بود. در این پروژه تلاش شد تا همزمان با بهره‌گیری از آینده‌نگاران اروپایی، از شبکه‌های درگیر در تولید دانش آینده‌پژوهی در قاره‌های دیگر کمک گرفته شود. این امر نشان‌دهنده تمایل شدید به همکاری بین قاره‌ای برای فهم مسائل پیش‌روست. کل این پروژه ۲۴ ماه به طول انجامید.^۷ رویکرد این

1. www.Utu.fi

2. European Foresight Platform

3. see, www.ait.ac.at

4. see, www.vesearch.mbs.ac.uk

5. see, www.tno.nl/en

6. www.foresight.platform.eu

7. www.schaper-rinkel.eu

پروژه بررسی و رتبه‌بندی مسائل نوظهور در آینده برحسب اهمیت آنها بود. انجام پروژه‌های این چنینی قبل از هر چیز نشانگر اهمیت آینده‌پژوهی برای شناسایی مسائل پیش‌روی اتحادیه اروپاست. به عبارت دیگر سرمایه‌گذاری‌های کلان اتحادیه اروپا بر پروژه‌های این چنینی نشانگر درک این واقعیت است که نمی‌توان با چالش‌های متعدد آتی جز از مجرای دانش آینده‌پژوهی مواجه شد.

پروژه تولید پایدار

این پروژه، یکی از پروژه‌های آینده‌نگارانه حمایت شده اتحادیه اروپا بود که به‌طور موفقیت‌آمیزی در سال ۲۰۱۱ خاتمه یافت. از سال ۲۰۰۱ یکی از دغدغه‌های کمیسیون اتحادیه اروپا تحقیق درباره سیاستگذاری در حوزه تکنولوژی‌های صنعتی با استفاده از نگاه معطوف به آینده بلندمدت (عمدتاً با استفاده از سناریوها) بود. همچنین تلاش می‌شد تا درباره آینده تولید در اتحادیه اروپا و الگوهای مصرف پژوهش‌های عمیقی انجام شود. با سود جستن از آنچه در گذشته انجام شده است، تمرکز اصلی این پروژه بر تعیین مسیرهای آینده افزایش نوآوری در بخش‌های تولیدی صنایع اروپایی بود.

در این پروژه، بررسی ایجاد سیستم‌های تولیدی هوشمند تا سال ۲۰۲۰ از اهداف اصلی بود. به همین دلیل معیارهای اصلی در بخش نوآوری با تمرکز بر تحقیق و توسعه (R&D)، مدیریت و بخش سیاستگذاری برای رسیدن به چشم‌اندازی مطلوب شناسایی شد. همچنین موضوعات خردتر پژوهشی و اقدامات لازم برای شکل‌دهی به آینده تولید هوشمند از طریق همکاری‌های بین‌المللی در این پروژه معین شدند.^۱ پنج حوزه کلیدی بررسی شده شامل تولید هوشمند، تولید انرژی‌های کارآمد، تکنولوژی‌های کلیدی، استاندارد کردن و آموزش بود.^۲

کمیسیون اتحادیه اروپا در سایت رسمی خود صفحه‌ای مستقل را به آینده‌پژوهی اختصاص داده است که نشانگر وزن و جایگاه آن در ساختار رسمی و سازمانی اتحادیه اروپاست. جمله‌ای که در صفحه اول آن نوشته شده این است که **آینده حامل چالش‌ها و مسائل پیچیده‌ای است. سیاستگذاران در تلاشند از فنون آینده‌پژوهی برای جستجوی آینده‌ای بهتر به شکلی ساختاری استفاده کنند.** از نظر کمیسیون اتحادیه اروپا، آینده‌پژوهی به ۵ مورد اساسی زیر کمک می‌کند.

الف) ارزیابی اولویت‌های رایج مربوط به سیاستگذاری همراه با بررسی مسیرهای احتمالی دیگر برای سیاستگذاری.

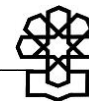
ب) دیدن اینکه چگونه تصمیمات اخذ شده می‌تواند در آینده تأثیرگذار باشد.

ج) آگاهی بخشی و حمایت از چرخه سیاستگذاری در حوزه‌ها و بخش‌های متفاوت.

د) شناسایی مسیرها و جهت‌های احتمالی آینده، تکنولوژی‌های نوظهور، چالش‌ها و خواسته‌های اجتماعی آینده.

1. Cagnin, C., & Könnölä, T. 2011.

2. www.ims2020.net

ه) پیش‌بینی فرصت‌ها، ریسک‌ها و حوادث ویرانگر در آینده.

بیشتر پروژه‌های آینده‌پژوهی حمایت شده کمیسیون اتحادیه اروپا، در این چارچوب (تا سال ۲۰۲۰) خود را تعریف می‌کنند. این پروژه‌ها در خدمت تضمین رویکرد استراتژیک به سیاستگذاری در حوزه پژوهش و نوآوری است. شبکه وسیعی از کارشناسان در جاهای مختلف این اتحادیه تضمینگر استفاده و کاربرد دانش آینده‌پژوهی در حوزه‌های علم، فناوری و نوآوری هستند.^۱ کانون‌های فکری نام برده شده همراه با پروژه‌های تحقیقاتی انجام شده در حوزه آینده‌پژوهی که ذکر کردیم را مستقیماً اتحادیه اروپا حمایت می‌کند، اما کانون‌های فکری دیگری در سطوح اتحادیه اروپا وجود دارد که از مهمترین کانون‌های فکری این قاره بوده و اتحادیه اروپا با آنها در مواردی همکاری می‌کند. این کانون‌ها نیز تلاش می‌کنند تا در چارچوب‌ها و اولویت‌های پژوهشی اتحادیه اروپا عمل کنند. مهمترین این دسته از کانون‌ها شامل موارد زیر است:

۱. لابراتوار اقتصاد جهانی و اروپایی، مکان: بروکسل، نروژ، سایت: www.bruegel.org

۲. مرکز پژوهش‌های اقتصادی و اجتماعی، مکان: ورشو، سایت: www.case.com.pl

۳. مرکز پژوهش‌های کاربردی در حوزه سیاستگذاری، مکان: مونیخ، آلمان، سایت: www.cap-lmu.de

آنچه که از تجربه اتحادیه اروپا بالاخص پارلمان این اتحادیه می‌تواند برای ما جدید باشد و از آن استفاده کنیم، تأسیس کرسی آینده‌پژوهی، وابسته به مجلس شورای اسلامی شبیه پارلمان اروپاست. ضرورت‌های مواجهه با چالش‌های آینده و پیچیدگی‌های مسائل پیش‌روی جامعه ایران، قانونگذاران و قوه مقننه را نیازمند دسترسی به یافته‌های آینده‌پژوهانه در حوزه‌های مختلف می‌کند. بدون دانش لازم و اندیشیدن به آینده نمی‌توان قوانینی را تصویب کرد که بتواند با چالش‌های سال‌ها و دهه‌های آینده مواجه شود. با این حال آینده‌پژوهی باید فراتر از صرف بحثی لوکس و ویتیرینی نگرست. قوه مقننه ایران همانند اتحادیه اروپا نیازمند داشتن کرسی‌های مستقل آینده‌پژوهی و کاربردی کردن و عملیاتی نمودن یافته‌های آینده‌پژوهی در پروسه بررسی، تصویب و اجرای قوانین است.

فصل سوم - چند پروژه و طرح انجام شده توسط اتحادیه اروپا در حوزه آینده‌پژوهی

همچنان که توضیح داده شد نهادهای وابسته به اتحادیه اروپا همانند پارلمان و کمیسیون اروپا، معمولاً به‌طور مستقل به انجام فعالیت‌های علمی در حوزه آینده‌پژوهی اقدام می‌کنند و اساساً آینده‌نگری به شکل ساختاری در چارچوب سازمانی این اتحادیه تعریف شده است. در بعضی موارد نیز اتحادیه اروپا در همکاری با کانون‌های فکری این اتحادیه به انجام پروژه‌های آینده‌پژوهی اقدام می‌کند. بدیهی است که همکاری با این کانون‌ها باید در چارچوب خط‌مشی سازمانی و بالاخص اندیشه‌ای در ارتباط با آینده اتحادیه اروپا باشد.

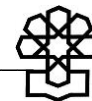
1. www.ec.europa.eu

انتقال همه طرح‌های انجام شده اتحادیه اروپا در خصوص حوزه آینده پژوهی نیازمند چندین کتاب مستقل است. به همین دلیل نمی‌توان محتویات همه این پژوهش‌ها را در اینجا باز کرد. پس به دلیل محدودیت‌های ناشی از وسعت زیاد مطالب تلاش می‌کنیم تا چند طرح پژوهشی کلان انجام شده در حوزه آینده پژوهی که اتحادیه اروپا آن را انجام داده در این فصل طرح شود. پژوهش‌هایی که چکیده آن در این فصل می‌آید نموداری کلی از وضعیت آینده پژوهی نهادینه شده در اتحادیه اروپا را نشان می‌دهد. هدف اصلی این فصل آگاهی بخشی درباره جایگاه آینده پژوهی در اتحادیه اروپا از طریق بررسی محتوایی چند پروژه پژوهشی انجام شده در این حوزه است. در ادامه نگاهی به چکیده‌ای از یافته‌های این پروژه‌ها خواهیم داشت.

برنامه چشم‌انداز ۲۰۲۰: سند فراگیر برنامه استراتژیک

برنامه چشم‌انداز ۲۰۲۰ (Horizon 2020) بزرگ‌ترین برنامه تحقیقات و نوآوری در اتحادیه اروپاست که تاکنون با ۸۰ میلیارد یورو بودجه در طول بیش از ۷ سال (۲۰۱۴ تا ۲۰۲۰) با هدف جذب سرمایه‌گذاری خصوصی و بهره‌مندی ایده‌های ناب از آزمایشگاه به بازار ارائه شده است. چشم‌انداز ۲۰۲۰ که بزرگ‌ترین برنامه چندملیتی در جهان است در حال حاضر ۷۳۹۲ پروژه پژوهشی را با بودجه ۲۱/۶۹ میلیارد یورو از ۱۵۲ کشور جهان تحت پوشش دارد. سند فوق به‌عنوان برنامه پژوهش را کمیسیون اتحادیه اروپا پیشنهاد داده بود تا بعد از تصویب شکل قانونی و الزام‌آور به خود بگیرد. سند جامع برنامه استراتژیک تا سال ۲۰۲۰، اولویت‌های اتحادیه اروپا را تا سال ۲۰۲۰ معلوم کرده و بر ارتقای اهداف و ارزش‌های خلاقیت آزاد، علم آزاد و گشایش به روی جهان و همچنین سیاست‌گذاری بر مبنای اهداف و ارزش‌های فوق استوار است. برنامه چشم‌انداز ۲۰۲۰ به‌عنوان یک طرح ابتکاری اروپایی با هدف تضمین رقابت جهانی در اروپا تا سال ۲۰۲۰ اجرا می‌شود. برنامه چشم‌انداز ۲۰۲۰ وسیله‌ای است برای افزایش رشد اقتصادی و ایجاد شغل با حمایت سیاسی رهبران اروپا و اعضای پارلمان اروپا. آنها توافق کردند که پژوهش، سرمایه‌گذاری در آینده است بنابراین آن را در قلب طرح اتحادیه اروپا برای رشد و اشتغال هوشمند، پایدار و همه‌جانبه قرار داده‌اند.^۲ هدف از این برنامه جامع، اطمینان از تولید علم در اروپا، برداشتن موانع بازدارنده نوآوری و همکاری بخش خصوصی و دولتی برای ایجاد نوآوری است. اگر بخواهیم اهم نکات مورد تأیید در این سند جامع را که قرار است به‌مثابه چارچوب راهنمای اتحادیه اروپا تا سال ۲۰۲۰ باشد، ذکر کنیم باید موارد زیر را یادآور شویم:

1. Horizon, 2020.
2. Filos, E.2013; Granieri, M., & Renda, A. 2012.

اهداف کلی و عمومی

الف) افزایش سرمایه‌گذاری در حوزه توسعه پایدار و پژوهش و نوآوری در حوزه آب و هوا.

ب) تکمیل کردن دیجیتالیزه شدن در تمامی تکنولوژی‌های صنعتی.

ج) تقویت همکاری‌های بین‌المللی در حوزه پژوهش و نوآوری.

د) انعطاف‌پذیری اجتماعی.

هـ) نوآوری در حوزه بازار.

این پروژه براساس یک برنامه آینده‌نگارانه طراحی شده است و شامل بررسی شواهد آینده‌نگارانه موجود برای تحلیل روندهای مهم آینده مانند جهانی شدن، تغییر جمعیت، نابرابری، تغییرات اقلیمی و دیجیتالی شدن و همچنین اختلالات بالقوه مانند فناوری‌های کوانتومی، زیست‌شناسی مصنوعی و رباتیک است.^۱ هشت مسئله مهمی که در این سند از اهمیت اساسی برخوردارند و بر جامعه اروپایی در دهه‌های آینده تأثیرگذار می‌باشد به ترتیب زیر است:

۱. ارتباطات گسترده و تغییرات و نوع‌آوری‌های وسیع داده‌محور.

۲. نوآوری در حوزه انرژی.

۳. مهاجرت و تغییرات جمعیت‌شناختی که جوامع اروپایی را تهدید می‌کند.

۴. فشار بر آیتم‌های سلامتی و نابرابری در حوزه سلامت.

۵. تغییرات آب و هوایی، فضایی و همچنین تغییرات رخ داده در اقیانوس‌ها.

۶. بیوتکنولوژی به‌عنوان موج بعدی تکنولوژی‌ها که امکان ایجاد اختلال را دارند.

۷. خلاقیت در بخش‌های اولیه و اصلی که کلید رفاه و تداوم‌پذیری است.

۸. افزایش بی‌ثباتی، واقعیت جدید جوامع بشری.

چشم‌انداز ۲۰۲۰ بر چند حوزه ویژه متمرکز است که عبارتند از:

۱. ایجاد جهانی با آلاینده‌های کربنی کم، تحمل شرایط آب و هوایی آینده.

۲. دیجیتالیزه و دگرگون کردن بخش‌های صنعت و خدمات در اروپا.

۳. پیوند میان اهداف محیطی و اقتصادی.

۴. بهبود و کارآیی امنیت داخلی اتحادیه اروپا.

در ادامه نحوه دسترسی به هر کدام از این حوزه‌ها بیان می‌شود.

1. "Strategic foresight: Towards the third strategic programme of Horizon 2020" (<https://ec.europa.eu/research/foresight/index.cfm> under 'Publications'). The Report Explains the Methodology Used to Identify the Eight Highlighted Issues and Provides Further Details.

ایجاد جهانی با آلاینده‌های کربنی کم

ساختن آینده‌ای که در آن از کربن کمتری استفاده می‌شود و در نتیجه کاهش کربن به بهبود وضعیت آب و هوایی می‌انجامد.^۱ سیاست‌های اتخاذ شده برای دسترسی به این هدف عبارتند از:

الف) عملیاتی کردن اهداف توافق پاریس براساس کمک از یافته‌های اجتماع دانشمندان مربوطه.

ب) تسریع دگرگونی‌های منتهی به کاهش کربن از طریق طراحی مجدد و کاربرد دوباره تکنولوژی‌ها و خدمات استفاده شده توسط محققان، کارآفرینان و شهروندان.

ج) افزایش بهبودپذیری آب و هوا در اروپا و حتی فراتر از آن.

د) برنامه‌ریزی برای انطباق با سیاست‌های معطوف به کاربرد تکنولوژی برای تعطیل گازهای کربنی و بهبود انعطاف‌پذیری اقلیمی در کشورهای در حال توسعه.^۲

ه) دیجیتالی‌سازی و دگرگون کردن بخش‌های صنعت و خدمات در اروپا.

این دیجیتالی‌سازی و دگرگون کردن بخش‌های صنعت و خدمات در اروپا، از طریق راه‌های زیر انجام‌پذیر است:

- الف)** توانمندسازی همه بخش‌ها برای انطباق و سود بردن از دیجیتالی شدن.
- ب)** توسعه استراتژی‌های صنعتی شامل مدل‌های تجاری جدید.
- ج)** اتصال به مناطق و دولت‌های عضو برای انجام پروژه‌های تحقیقاتی بهتر مشترک.
- د)** حذف موانع سر راه دیجیتالی شدن.^۳

پیوند میان اهداف محیطی و اقتصادی

پیوند میان اهداف محیطی و اقتصادی از طریق:

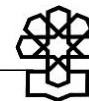
- الف)** استفاده بهتر از منابع شامل انرژی و مواد خام،
- ب)** تقلیل چشمگیر آلودگی،
- ج)** استفاده روزافزون از چرخه‌های طبیعی،
- د)** امتیازات رقابتی برای تجارت‌های موجود،
- ه)** ایجاد فرصت‌ها برای شغل‌ها و حرفه‌های جدید.^۴

1. Pacheco-Torgal, F.2014.

2. Strategic Foresight: Towards the Third Strategic Programme of Horizon ,2020.

3. https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/dt_booklet.pdf

4. Circular Economy Research and Innovation - connecting Economic & Environmental Gains. https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/ce_booklet.pdf

بهبود و کارآیی امنیت داخلی اتحادیه اروپا^۱

بهبود و کارآیی امنیت داخلی اتحادیه اروپا، از طریق:

(الف) تلاش برای کاهش مرگ و میر ناشی از صدمات محیطی، اقتصادی و مادی ناشی از فجایع طبیعی.

(ب) تکنولوژی‌های راه‌حل‌ها و فرآیندهای جدید برای مبارزه و جلوگیری از جرم و جنایت.

(ج) پژوهش بر روی تکنولوژی‌ها و فرآیندهای جدید برای بازیابی بعد از موقعیت‌های بحرانی.^۲

آینده دانش: انتخاب سیاست هوشمند برای اروپا ۲۰۵۰^۳

آینده دانش: انتخاب‌های هوشمندانه برای اروپای ۲۰۵۰، پروژه پژوهشی کلانی است که در سال ۲۰۱۵ کمیسیون اتحادیه اروپا آن را نوشته است. این پروژه پژوهشی بر آینده‌پژوهی دگرگونی‌های بلندمدت نظام‌های اروپایی در حوزه پژوهش، نوآوری و آموزش عالی متمرکز است.^۴ گزارش حاضر که زیر نظر کمیسیون اتحادیه اروپا نوشته شده به‌خوبی نگاه اتحادیه اروپا به دانش آینده‌پژوهی، روش‌شناسی آن و همچنین سیاست‌های پیشنهادی کمیسیون که براساس یافته‌های آینده‌پژوهی نگاشته شده را نشان می‌دهد. چکیده گزارش حاضر را در ادامه خواهیم خواند.

همه فرآیند دگرگونی دانش شامل ایجاد، استفاده و مشارکت در آن برای سیاستگذاران مهم ارزیابی می‌شود. در بسیاری از مواقع به این فرآیند در ارتباط کامل با جواب پرسش‌های ناظر بر شروطی که ما در اروپا داریم، رقابتی بودن اروپا و شادی و سلامتی شهروندان اروپایی نگاه می‌شود. گزارش حاضر کمیسیون اتحادیه اروپا که توسط جمعی از متخصصان دانشگاهی حوزه سیاستگذاری و نمایندگان بخش خصوصی نوشته شده است به آینده دانش و از منظر چالش‌های اروپا تا سال ۲۰۵۰ می‌نگرد.

مثلث دانش^۵ شامل فعالیت‌های مربوط به یادگیری، اکتشاف و نوآوری است که این سه در ارتباط متقابل با یکدیگر هستند. آموزش، پژوهش و نوآوری، دانشگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها و شرکت‌ها، محققان و کارآفرینان همگی بخشی از لوکوموتیوی هستند که در صورت مدیریت صحیح به ایجاد ثروت، اشتغال و رشد منجر می‌شوند و در نگاهی خوشبینانه می‌توانیم بگوییم به پیشرفت اجتماعی منتهی می‌شود. علیرغم ارتباطات فوق میان نهادها، دانشگاهیان و مراکز فوق، بسیاری از سیاستگذاران دارای این نگرانی مشترک هستند که ممکن است این ارتباطات کافی نباشد و در نهایت در رقابت با آمریکا، چین و هندوستان، اروپا عقب بماند.

حداقل سه گرایش عمده وجود دارد که موقعیت کنونی را در نظام دانش اروپایی بی‌ثبات می‌کند:

1. Security Research and Innovation - boosting Effectiveness of the Security Union.
https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/su_booklet.pdf
2. Granieri, M., & Renda, A. 2012; Horizon 2020 Work Programme 2018-2020.
3. The Knowledge Future: Intelligent Policy Choices for Europe, 2050.
4. Borch, K., et al. 2015.
5. knowledge Triangle

الف) جهانی شدن: به هر میزانی که جهان بیشتر به هم وصل می‌شود و رقابت اقتصادی گسترده‌تر می‌شود، راه‌های یادگیری اکتشاف و نوآوری تغییر خواهد کرد.

ب) تغییرات جمعیت‌شناختی: مهاجرت به شهرها، پیری جمعیت، دگرگونی در اندازه خانوارها و هنجارهای اجتماعی که همگی انتظارات ما را و آنچه را می‌توان در حوزه آموزش، پژوهش و نوآوری انجام داد دگرگون می‌کند.

ج) تسریع تغییرات تکنولوژیکی: سرعت یافتن و شتاب در نوآوری‌ها و اکتشافات نه تنها اقتصاد و جامعه را تغییر می‌دهد، بلکه توقعات و شیوه کاری ما در حوزه‌های آموزش، علم و تجارت را نیز تغییر خواهد داد.

چند پرسش اساسی

چگونه می‌توانیم با این تغییرات خود را انطباق دهیم؟

آیا می‌توان به نقش کلیدی اروپا در تولید، توزیع و استفاده از دانش در آینده ادامه دهیم؟

آیا می‌توانیم از نظام دانش برای بهبود زندگی خودمان، همبستگی بیشتر جوامع‌مان و حفظ و بهبود محیط‌مان استفاده کنیم؟

اینها پرسش‌هایی است که در سال ۲۰۵۰ سرنوشت اروپا را رقم خواهد زد.^۱

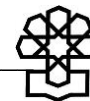
اگر بخواهیم چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌روی اتحادیه اروپا را تجسم کنیم باید از دو نگاه ممکن به آینده نام ببریم که اولی مثبت و دومی منفی است. هدف از ذکر دو نگاه زیر تنها پیشگویی ساده و یا سناریوهای رسمی نیست، بلکه طرح‌های کلی آینده با هدف نشان دادن اهمیت سیاست‌گذاری عاقلانه و انتخاب هدف‌های خردمندانه است.

گزینه اول: موفقیت اروپایی^۲

براساس این گزینه، در سال ۲۰۵۰، اروپا و اقتصاد دانش آن رقابتی است. انبوهی از دانشگاه‌های مطرح در سطح جهانی در اروپا می‌درخشند؛ مهارت‌های جدید، شغل‌های جدید و ظرفیت‌های جدید در انطباق با تغییرات سریع پدیدار می‌شود. افزایش تقاضا برای تداوم آموزش، قابلیت‌های جدیدی را ایجاد می‌کند. در تجارت هم نوآوری‌های جدید مسلط خواهد شد. دانشگاه‌ها، بنیادها، NGOها و افراد، همه و همه در شبکه‌ای جهانی که به سرعت در حال تغییر است می‌کوشند تا مشکلات جهانی را حل کنند. شهرهای کلان اروپا مجدداً به برندی جهانی تبدیل خواهند شد.

1. Ibid.

2. European Success

همگی بازیگران جدید درگیر مسابقه دانش خواهند شد. مخصوصاً ستاره‌شناسی بوم‌شناسی و آب و هوا از رشته‌هایی می‌شوند که برای همگان بسیار جذاب خواهند بود. در واقع نهادهای اتحادیه اروپا به‌طور کلی تقویت خواهند شد و نقش آنها افزایش خواهد یافت. اروپا در سال ۲۰۵۰ به طرف تولید ۴۰ درصد ایده‌های کل جهان حرکت می‌کند. در این زمان دانشگاه‌های آن قوی بوده و شهروندان رضای خواهند بود. همچنین ارزش‌های بنیادی آن مانند برابری، گشودگی، پذیرش اجتماعی و مسئولیت‌پذیری زیست‌محیطی بیش از همیشه مستحکم است.

گزینه دوم: حذف و از دست رفتن اروپا^۱

در سال ۲۰۵۰ اروپا قربانی روندهای کلانی خواهد شد که خارج از کنترلش است. اتوماسیون و جهانی شدن به بیکاری گسترده، طرد شدن و انزوای اجتماعی، نارضایتی و ... منجر می‌شود و دیگر چیزی برای انسان باقی نمی‌ماند. نابرابری از همیشه بیشتر است و شغل‌های جدید ناشی از تکنولوژی‌های جدید برای اقلیتی با مهارت بسیار است. اروپا به مناطق از هم جدای فقیر و ثروتمند بدل می‌شود. کمپانی‌های بین‌المللی و افراد ثروتمند از بازارهای جهانی و تکنولوژی‌های دیجیتال برای فرار مالیاتی استفاده می‌کنند. دانشگاه‌ها خصوصی شده و در اختیار اقلیتی ثروتمند قرار می‌گیرند. تنها اندکی از شرکت‌های اروپایی ثروتمند باقی می‌مانند و اقتصاد اروپا فرو می‌پاشد. اروپا در خود فرو می‌رود و منزوی می‌شود، ترس از آینده آن را فرا خواهد گرفت و کم‌کم شاهد بی‌اعتباری ارزش‌هایش خواهد بود.^۲

دو سناریوی فوق که اولی با نگاهی مثبت و دومی با نگاهی منفی به آینده اروپا تا سال ۲۰۵۰ نگریسته است، در نهایت گشودگی، همکاری و آزمودن سناریوهای مختلف و آمادگی برای مواجهه آن را پیشنهاد می‌کند. در خاتمه نیز سه اصل مشخص را برای سیاستگذاری برای تضمین اینکه اروپا تا سال ۲۰۵۰ به مکانی مناسب و شایسته برای همه اروپاییان بدل می‌شود، پیشنهاد می‌کند.

اصول پیشنهادی برای برنامه ۲۰۵۰

اصل اول: نظام باز دانش در اروپا^۳

اگر کشورهای اروپایی بخواهند با چالش‌های آتی خود را انطباق دهند، باید سیستم دانش آنها باز باشد. این اصل شامل موارد زیر است:

الف) سرمایه‌گذاری بیشتر در زیرساخت‌های پژوهشی،

ب) ارتقای دسترسی آزاد شهروندان به اطلاعات،

1. Europe Misses Out
2. **Ibid.**
3. An Open Knowledge System in Europe

ج) ایجاد فضای دانش اروپایی برای مواجهه با چالش‌های اجتماعی و در دسترس همگان قرار دادن نتایج پژوهش‌هایی که با هزینه بیت‌المال انجام می‌شود،
 د) بازاندیشی در حق مالکیت فکری، گشودن بحثی جدی فراتر از عده اندکی از متخصصان IP که شامل محققان، مصرف‌کنندگان، کشورهای در حال توسعه و دیگران باشد.

اصل دوم: انعطاف و آزمایش‌پذیری در نوآوری^۱

انطباق با تغییرات نیازمند آزادی عمل بیشتری است. بر اساس این می‌توان در سطوح منطقه‌ای و محلی و در گروه‌بندی‌های اقتصادی و اجتماعی مختلف، با شیوه‌های اجتماعی و تجاری جدید به آزمایش و آزمون و خطا پرداخت. با این حال لازم است موارد زیر مورد توجه قرار گیرند.
 الف) ایجاد اکوسیستم نوآوری منطقه‌ای قدرتمندتر در فرآیندهای شهری‌سازی،
 ب) حمایت از استقلال دانشگاه‌ها،
 ج) تشویق و پشتیبانی از آزمایش و نوآوری در اقتصاد و جامعه،
 د) تأیید و تشویق آزمون راه‌های جدید و مطمئن در سیاستگذاری زیست‌محیطی.

اصل سوم: تعمیق همکاری در سطح کشورهای اروپایی^۲

بازار واحد میان کشورهای اروپایی نیازمند شکل‌های جدیدی از همکاری در حوزه سیاستگذاری، مقررات و حمایت‌هاست. نظام دانش اروپایی از چارچوب منسجمی در سطح اتحادیه اروپا منتفع خواهد شد. به همین منظور باید موارد زیر مورد توجه قرار گیرد:
 الف) اتحادیه اروپا در ایجاد بازار واحدی در حوزه دانش نقشی مؤثر ایفا کند،
 ب) ایجاد پیوند میان سیاست‌های دانش بنیان با رفاه اجتماعی برای مواجهه با بیکاری و تضمین مشارکت شهروندان،
 ج) قرار دادن شورای پژوهشی اروپایی در درون هسته اصلی اتحادیه اروپا،
 د) تشویق تلاش‌ها برای به‌روز کردن برنامه‌های آموزشی و تحصیلی،
 ه) شناسایی پروژه‌های بزرگ الهام‌بخش برای اروپا تا سال ۲۰۵۰ که منعکس‌کننده رویاهای واقعی شهروندان است،
 و) تعریف اهداف و موقعیت‌های جهانی بلندپروازانه برای مواجهه با مشکلات جهانی.^۳

1. Flexibility and Experimentation in Innovation
 2. European-level Cooperation
 3. The Knowledge Future: Intelligent Policy Choices for Europe 2050, European Commission, 2015.

پروژه ERA , Net روسیه

هدف از این پروژه تحقیقاتی کسب دانش لازم در حوزه‌های علم داخلی اتحادیه اروپا و همچنین همکاری با روسیه در زمینه امور تحقیقاتی است. ERA یک شبکه پویا و بادوام با هدف ایجاد روابط نزدیک بین آینده‌نگری در اتحادیه اروپا و دولت‌های عضو آن اتحادیه است.^۱ در برنامه آینده‌پژوهی شبکه ERA، مدیران فعالیت‌هایشان را براساس اشتراک نظر بر مسائل مربوط، روش‌شناسی‌ها و چارچوب‌های مالی و قانونی با هم هماهنگ می‌کنند. یعنی به‌صورت قاعده‌مندی برنامه‌های آینده‌پژوهی فراملی مؤثر که به‌طور قابل توجهی هر دو سطح ملی و سیستم‌های نوآوری و پژوهش اروپا را غنی می‌کند، ایجاد و اجرا می‌کنند.^۲

رسالت اصلی این پروژه حمایت از تقویت فعالیت‌های آینده‌پژوهانه (با تمرکز بر بررسی سناریوهای محتمل در آینده و روش دلفی) برای همکاری میان‌مدت بین اتحادیه اروپا و روسیه در حوزه نوآوری و سیاستگذاری است. حوزه‌هایی که براساس این پروژه مورد حمایت قرار می‌گیرد عبارتند از:

(الف) نانتکنولوژی،

(ب) سلامت،

(ج) روباتیک،

(د) تغییرات هوایی و اقلیمی،

(ه) علوم اجتماعی و انسانی.^۳

کنفرانس‌های سالیانه با محوریت (تحلیل تکنولوژی با تمرکز بر آینده) در شهر سویل اسپانیا (FTA^۴)

این کنفرانس‌ها، هر سال در شهر سویل اسپانیا و براساس نیاز به تمرکز بر مواجهه با چالش‌های اجتماعی بزرگ برگزار می‌شود.^۵ برگزارکنندگان و مشارکت‌کنندگان در این سلسله کنفرانس سالیانه می‌کوشند تا با آگاهی‌بخشی به قانونگذاران درباره دگرگونی‌های عمیق که در دنیا در حال وقوع است، حکومت‌ها و سازمان‌ها را برای مواجهه با تغییرات سیستماتیک آینده آماده کنند. برای مثال کنفرانس سالیانه FTA که در سال ۲۰۱۱ برگزار شد، این موضوعات را بررسی کرده بود:

(الف) هدایت مجموعه نوآوری‌ها به طرف چالش‌های جهانی و نقشی که FTA می‌تواند در این

میان ایفا کند،

(ب) ایجاد ظرفیت‌های لازم در FTA برای دگرگونی‌های ساختاری و سیستماتیک،

1. www.eranet-forsociety.net/ForSociety/index.html.

2. . Kuosa, T.2011.

3. www.eranet-rus.eu

4. Future-Oriented Technology Analysis

5. <http://foresight.jrc.ec.europa.eu/fta.html>

ج) تلفیق روش‌های کمی و کیفی در FTA.

آنچه که به‌عنوان اهداف این کنفرانس جهانی معتبر در حوزه آینده‌پژوهی با حمایت اتحادیه اروپا تعیین شده شامل موارد زیر است:

الف) بهبود آمادگی‌های لازم برای مواجهه با تغییرات سریع در آینده از طریق استفاده از رویکردهای سیستماتیک و توسعه و درک مشترک،

ب) ایجاد فضاهای لازم برای گفتگو میان بازیگران کلیدی در حوزه‌های مختلف سیاستگذاری،

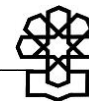
ج) ایجاد آگاهی‌های لازم برای مهندسی فرآیندهای اصلی دگرگون‌ساز،

د) شکل دادن و تعریف کردن اولویت‌های پژوهشی.^۱

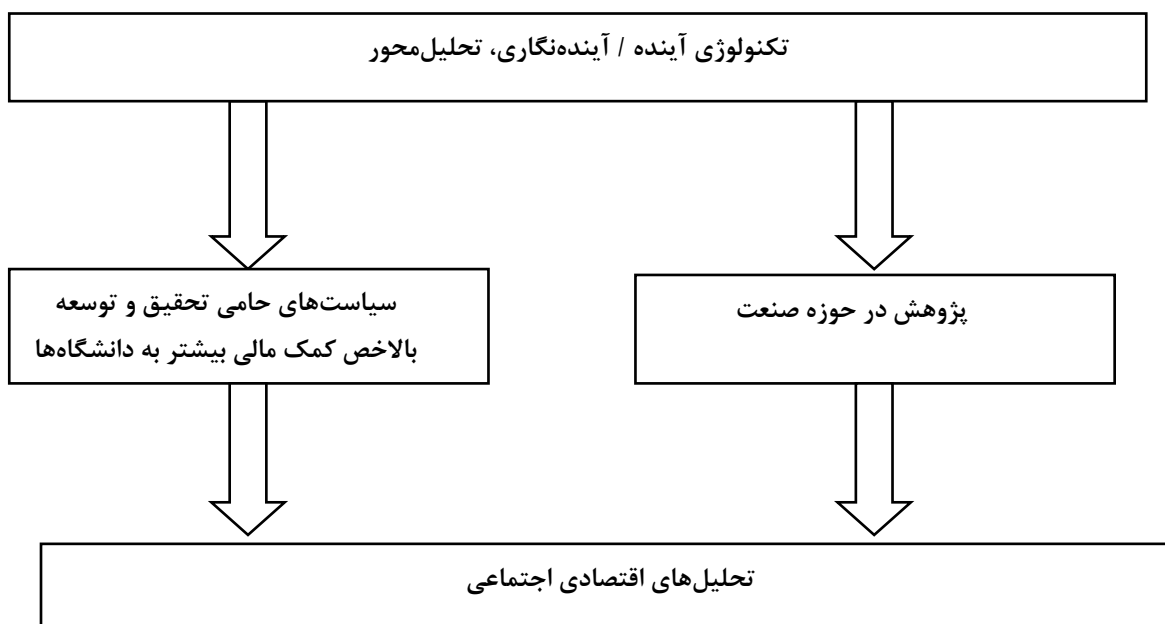
تیم آینده‌پژوهی اروپا^۲

این تیم که از حمایت کمیسیون اتحادیه اروپا برخوردار است در پیوند با برنامه (آینده‌پژوهی و برنامه‌ریزی) می‌کوشد تا با دسترسی به آخرین یافته‌های دانش آینده‌پژوهی، به روند سیاستگذاری در سطح اتحادیه اروپا کمک کند. مأموریت این تیم، فراهم کردن اطلاعات مستند فنی و اقتصادی برای حمایت از سیاستگذاری در توسعه جامعه و اقتصاد پایدار و دانش‌بنیان در اروپاست. همچنین می‌کوشد تا با تلفیق دانش نظری و اقدامات عملی در حوزه آینده‌پژوهی به کمیسیون اتحادیه اروپا و دولت‌های عضو اطلاعات لازم را در تحقق اهداف علمی و پژوهشی اتحادیه اروپا ارائه کند. از نظر مدیران اجرایی تیم آینده‌پژوهی اروپایی، نتیجه تلاش‌های فوق با محوریت آینده‌پژوهی می‌تواند به بهبود عملکرد اقتصادی در سطح قاره اروپا بینجامد. نمودار ۳، چارت پژوهش این تیم را نشان می‌دهد:

1. forera.grc.ec.europa.eu
2. European foresight team

نمودار ۳. شکل سازمانی پژوهش تیم آینده پژوهی اروپا

تیم آینده‌پژوهی اروپا از هسته‌های اصلی آینده‌پژوهی این اتحادیه است که از نظر سازمانی و ساختاری می‌کوشد تا مشوق سیاست‌های دقیق‌تر و علمی‌تر در حوزه مطالعات آینده باشد. همان‌طور که از مطالب این فصل می‌توان فهمید، فعالیت‌های آینده‌پژوهی اتحادیه اروپا، ماهیتی نهادی و سازمانی دارند در نتیجه فردمحور نبوده، بلکه نهادمحور است. به عبارت دیگر این فعالیت‌ها وابسته به یک یا چند فرد آینده‌پژوه خاص نبوده و تلاش شده است تا تلاش‌های علمی آینده‌پژوهان در مجرای سازمانی هدایت شود. به همین دلیل برای شناخت آینده‌پژوهی در اتحادیه اروپا باید به کمیسیون اروپا و پارلمان آن توجه خاصی داشت و تلاش ما هم در این فصل نشان دادن این واقعیت بود که باید قبل از هر چیز اندیشه آینده‌نهادینه شده در اجرای سازمانی این اتحادیه را شناخت تا فهمید که چرا هسته‌های علمی ناظر بر آینده‌پژوهی در اتحادیه اروپا دارای حمایت‌های قدرتمند از طرف کمیسیون و پارلمان اروپا هستند. به همین دلیل کسانی که می‌خواهند در سطح اتحادیه اروپا به‌طور فردی خود را وقف این دانش کنند باید در چارچوب‌های نهادی و مجاری گروهی که برای آینده‌پژوهی معین شده است خود را تعریف کنند.

در این گزارش تمرکز ما بر سازمان‌ها و نهادهای متکفل آینده‌پژوهی در اتحادیه اروپا بوده است و بر افراد خاصی که به‌طور مستقل درگیر مطالعات آینده بوده‌اند نیز نپرداخته‌ایم. زیرا اتحادیه اروپا فعالیت‌های آینده‌پژوهانه را تنها در مجرای سازمان و نهادی آن قبول می‌کند. بدیهی است که یکی از دلایل این امر می‌تواند فرهنگ کار گروهی و مشترک حاکم بر اتحادیه اروپا باشد که فعالیت‌های انفرادی و جداگانه را رد می‌کند.

نتیجه‌گیری

آینده‌پژوهی نه‌تنها دانشی آکادمیک، بلکه اندیشه‌مربوط به آینده است که می‌کوشد لحظه حال را براساس فرصت‌ها و چالش‌های آینده بازسازی کند و عمیقاً با ساختار سازمانی و نهادهای اتحادیه اروپا عجین شده است. حمایت‌های اتحادیه اروپا نقش عمده‌ای در رشد و گسترش دانش آینده‌پژوهی آن داشته است. همان‌گونه در این گزارش مشاهده شد، این حمایت‌ها معمولاً به شکل مستقیم و تحت نظر کمیسیون و پارلمان اتحادیه اروپا بوده است. فضای حمایتی این اتحادیه از دانش آینده‌پژوهی به حدی است که حتی کشورهای جدیدالورود به این اتحادیه، عمیقاً درگیر کمک به رشد دانش آینده‌پژوهی و استفاده از آن شده‌اند. برای مثال ورود ۶ کشور جدید به اتحادیه اروپا در سال ۲۰۰۴ به توسعه و گسترش توانایی‌هایشان برای تحلیل آینده در قالب دانش آینده‌پژوهی منجر شده است. به عقیده بسیاری از کارشناسان، یک کشور را در اتحادیه اروپا نمی‌توان یافت که به رشد دانش آینده‌پژوهی برای تحلیل دقیق‌تر از آینده اهتمام نوریده باشد. این امر مخصوصاً در میان کشورهای کمونیستی سابق صادق است که اکنون به اتحادیه اروپا پیوسته‌اند.^۱

فعالیت‌های آینده‌پژوهی اروپا معمولاً به سه شکل است:

۱. این اتحادیه از طریق پروژه‌های پژوهشی کلان در حوزه آینده‌پژوهی براساس چالش‌ها و فرصت‌های احتمالی در حوزه سلامت، محیط زیست، اقتصاد و امور مالی، حکمرانی و ... مخصوصاً براساس آگاهی‌بخشی برای تصویب قوانین بهتر در سطح پارلمان اروپا و کمک به سیاست‌گذاری‌های کلان این اتحادیه حمایت می‌کند.

۲. این اتحادیه از طریق کانون‌های فکری که معمولاً به شکل تخصصی به یک حوزه خاصی می‌پردازند، عمل می‌کنند.

۳. بخشی از فعالیت‌های آینده‌پژوهی اتحادیه اروپا از طریق همکاری با کانون‌های فکری و دانشگاهی مطرح اروپاست که به شکل همکاری متقابل پروژه‌های تحقیقاتی در حوزه آینده‌پژوهی را اجرا می‌کنند. با بررسی آینده‌پژوهی اروپا می‌توان چند درس آموخت:

۱. بازسازی لحظه حال خصوصاً بازسازی براساس مشکلات به ارث رسیده از گذشته در زمینه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... تنها از مجرای نگاه بلندمدت معطوف به آینده ممکن است.

۲. به پژوهش‌های کلان اتحادیه اروپا از جمله افق ۲۰۵۰ می‌توان اشاره کرد. با توجه به فرآیند سریع جهانی شدن، تمام کشورهای جهان از جمله ایران به‌نحوی با موانع و مشکلات پیش‌روی جهانی شدن درگیر هستند.

۳. از جمله موارد بی‌ثبات‌کننده جهانی شدن که پیامدهای ناگزیر آن ایران را نیز تحت تأثیر قرار

1. Colson, A., & Corm, M. 2006.

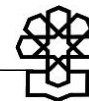
می‌دهد عبارتند از: تغییرات جمعیت‌شناسی از جمله مهاجرت نخبگان و تغییرات سریع تکنولوژیکی است که از طریق جهانی شدن شرایط اقتصادی و اجتماعی ما را تهدید می‌کند. می‌توان با تشکیل تیم‌های کارشناسی و تخصصی براساس تجارب این پروژه (چشم‌انداز ۲۰۵۰) و دیگر پروژه‌های جهانی از مشکلات پیش‌رو به‌نحوی پیش‌بینی و برای حل آن چاره‌اندیشی کنیم و بتوانیم تهدیدهای پیش‌رو را به فرصت تبدیل کنیم. به‌نحوی که با نگاهی به آینده بتوانیم کشور را در مناسبات جهانی و منطقه‌ای قدرتمندتر کنیم.

در این پژوهش به کانون‌ها و طرح‌های آینده‌پژوهی انجام شده در اتحادیه اروپا اشاره شده است. با توجه به اهمیت اتحادیه اروپا در مناسبات جهانی، پروژه آینده‌نگاری این اتحادیه در آینده جهانی دارای وزن و اهمیت است و به نوعی نشان‌دهنده سمت و سوی احتمالی آینده است. بنابراین رصد دقیق پروژه‌های این اتحادیه و برنامه‌ریزی در راستای همسویی با آن با توجه به توانایی‌ها و محدودیت‌های کشورمان می‌تواند ما را از مسیر پیش‌روی آینده جلو برد و موجب رشد و اعتلای جامعه ایرانی شود.

منابع و مأخذ

1. Begg, I. (2017). The Commission's White Paper on the Future of Europe—a Case of What Might have been.... LSE European Politics and Policy (EUROPP) Blog.
2. Borch, K., Daimer, S., De Roure, D. C., Deketelaere, K., Dimitropoulos, A., Felt, U. . . . Kolar, J. (2015). The Knowledge Future: Intelligent Policy Choices for Europe 2050: Report by an Expert Group on Foresight on Key Long-term Transformations of European Systems: Research, Innovation and Higher Education (KT2050): Publications Office of the European Union.
3. Browne, J., & Sørensen, T. I. (2013). European Public Health Research in Horizon 2020: Oxford University Press.
4. Burgelman, J.-C., Chloupková, J., & Wobbe, W. (2014). Foresight in Support of European Research and Innovation Policies: The European Commission is Preparing the Funding of Grand Societal Challenges. *European Journal of Futures Research*, 2(1), 55.
5. Cagnin, C., & Könnölä, T. (2011). The Challenge of Global Foresight: Lessons from Scenario and Roadmapping Process on Intelligent and Sustainable Manufacturing Systems. Paper Presented at the Fourth International Seville Conference on Future-Oriented Technology Analysis, held Seville, Spain.
6. Cherubini, F. (2017). The “EU-Turkey Statement” of 18 March 2016: A (Umpteenth?) Celebration of Migration Outsourcing. In Baldin, S., & Zago, M. (2017). *Europe of Migrations: Policies, Legal Issues and Experiences*.
7. Faleg, G. (2016). *The EU's Common Security and Defence Policy: Learning Communities in International Organizations*: Springer.
8. Filos, E. (2013). *Manufacturing Innovation and Horizon 2020*. Paper Presented at the New Prolamat.
9. Colson, A., & Corm, M. (2006). Futures Studies in the European Union's new Member States. *Foresight*, 8(3).

10. Granieri, M., & Renda, A. (2012). Innovation law and Policy in the European Union: towards Horizon 2020: Springer Science & Business Media.
11. Hunt, M. H. (2003). The World Transformed: 1945 to the Present: a Documentary Reader: Macmillan.
12. Jourová, V. (2015). Eurobarometer on Discrimination 2015: General Perceptions, Opinions On Policy Measures and Awareness of Rights. European Commission, 2-7.
13. Judge, D., & Earnshaw, D. (2003). The European Parliament: Palgrave.
14. Katainen, J., & Mogherini, F. (2017). Reflection Paper on the Future of European Defence.
15. Kuosa, T. (2011). Practising Strategic Foresight in Government: The Cases of Finland, Singapore, and the European Union: S. Rajaratnam School of International Studies.
16. Pacheco-Torgal, F. (2014). Eco-efficient Construction and Building Materials Research Under the EU Framework Programme Horizon 2020. Construction and Building Materials, 51.
17. Parsons, C. (2002). Showing Ideas as Causes: the Origins of the European Union. International Organization, 56(1).
18. Special Report on the Future of the European Union, (Creaking at 60, the Economist, Mar 2017)
19. Van Rompuy, H., & Barroso, J. M. D. (2012). From War to Peace: a European Tale. Nobel Peace Prize Lecture.
20. Woensel, L. V., & Vrščaj, D. (2015). Towards Scientific Foresight in the European Parliament: In-depth Analysis. European Parliament.
21. Horizon 2020 work programme 2018-2020 - Strategic Programme Overarching Document
http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/stratprog_overarching_version_for_publication.pdf
22. European Commission. (2017). White Paper on the Future of Europe: Reflections and Scenarios for the EU27 by 2025. Brussels: European Commission, March 1
23. "Strategic Foresight: Towards the Third Strategic Programme of Horizon 2020 " (<https://ec.europa.eu/research/foresight/index.cfm> under 'Publications'). The Report Explains the Methodology Used to Identify the Eight Highlighted Issues and Provides Further Details.
24. Circular Economy Research and Innovation - Connecting Economic & Environmental Gains.
https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/ce_booklet.pdf
25. <http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm>; [http://en.wikipedia.org/wiki/Joint_Research_Centre_\(European_Commission\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Joint_Research_Centre_(European_Commission)).
26. <http://forera.jrc.es/fta/intro.html>; May, Graham H. (2009, 58).
27. <http://foresight.jrc.ec.europa.eu/fta.html>
28. <http://www.ep.europa.eu/stoa/>
29. https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/dt_booklet.pdf
30. Institute for Prospective Technological Studies (<http://forera.jrc.es/>).
31. Security research and innovation - Boosting effectiveness of the Security Union.
https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/su_booklet.pdf

32. WI-WE Bank: <http://wiwe.iknowfutures.eu/>; iKnow Community: <http://community.iknowfutures.eu/#1>.
33. The General Process is Described in the Report Towards Scientific Foresight in the European Parliament
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/527415/EPRS_IDA\(2015\)527415_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/527415/EPRS_IDA(2015)527415_REV1_EN.pdf)
34. www.eranet-forsociety.net/ForSociety/index.html.
35. www.eranet-rus.eu
36. www.Europarliamentti.info
37. www.Europa.eu
38. www.economist.com
39. www.consilium.europa.eu
40. www.efmn.info
41. www.ait.ac.at
42. www.vesearch.mbs.ac.uk
43. www.tno.nl/en
44. www.foresight.platform.eu
45. www.schaper-rinkel.eu
46. www.ims2020.net
47. forera.grc.ec.europa.eu
48. www.eranet-rus.eu
49. Future-Oriented Technology Analysis
50. <http://foresight.jrc.ec.europa.eu/fta.html>

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۷۸۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: آینده پژوهی اتحادیه اروپا

نام دفتر: مطالعات بنیادین حکومتی (گروه آینده پژوهی)

تهیه و تدوین: یوسف کریمی

ناظر علمی: سیدیونس ادیانی

متقاضی: ریاست مرکز

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: پرند فیاضی

واژه‌های کلیدی:

۱. آینده پژوهی

۲. کانون‌های فکری

۳. کمیسیون اتحادیه اروپا

۴. پارلمان اتحادیه اروپا

۵. آینده اروپا

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۱۲/۱۹